

MAGYAR PÉNZÜGY

A PÉNZINTÉZETEK, RÉSZVÉNYTÁRSULATOK ÉS A NAGYIPAR KÖZLÖNYE
POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, PÉNZ-, HITEL-, KERESKEDELEM, BIZTOSÍTÁS- ÉS KÖZLEKEDÉSÜGYI SZAKLAP

Előfizetési ár: Egy évre 26 korona, félévre 14 korona.
HITELES SORSOLÁSI ÉRTESÍTŐ MELLÉKLETTEL

Megjelenik minden csütörtökön
FELELŐS SZERKESZTŐ: KORMOS ALFRÉD

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Sas-utca 13.
Telefon: szerkesztőség 11-28 — kiadóhivatal 7-99

TARTALOM:

Az új moratórium.
Eltérések az osztrák és a magyar moratórium között.
PéNZ- és ÉRTÉKPIAC.
GABONATÖZSDE.
Magyar hadi hitelintézet Rt.
Belföldi államkölsön.
Francia hadi-kölcsönök.
A moratórium az ellenség által megszállott területeken.
A gabona-vámok felfüggesztése.
A nemzeti vagyon és a háború.
Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok cégjegyzéke.
Közzgyűlési határidők.
Szerkesztői üzenetek.

Lapunk mai száma 8 oldal.

Az új moratórium.

Az október 1-én megjelent moratórium-rendelet nem hozta meg a moratórium ugynevezett „Abbau“-ját, amint Ausztriában a kötelezettségek bizonyos részben való általános teljesítésének kimondását és ezzel a halasztásnak a tartozások egy általános számszerű összeg erejéig való hatályon kívül helyezését nevezik. Nálunk az új moratórium nem rendel ilyen általános „Abbau“-t, hanem csak *további kivételeket*, még pedig egyedileg megállapított kivételeket statuál a moratórium alul. A kivételek e szaporítása újabb átlukasztást jelent a moratóriumnak, de nem általános lehordását, a kötelezettségek egy számszerű részére való felfüggesztését, úgy hogy jelenleg *elvileg* még mindig teljes moratórium áll fenn nálunk, amely alul csak bizonyos kategóriái a tartozásoknak vétetnek ki; míg Ausztriában elvileg a moratórium a tartozások egy negyedrésze összegé erekéig általában eltöröltelt. Ez az a bizonyos „Abbau“. A két rendszer között az az elvi alap okozza az eltérést, hogy míg odaát Ausztriában a fejlettebb gazdasági viszonyok mellett a kormány a normális gazdasági és jogi rendhez való visszatérést bizonyos mértékben lehetségesnek tartja és ehhez képest a *hitelző védelméből indul ki* a moratórium-politika megkonstruálásában, addig nálunk általános fizetési kötelezettséget megállapítani a gazdasági erők gyengébb és kiméltre jobban rászoruló volta miatt még mindig nem lehet és ehhez képest a moratórium jogviszonyok kodifikálásánál a verbum regens a gazdasági és életviszonyaiban megzavart *adós védelme* és a fizetési kényszer által veszé-

lyeztetett existenciájának megóvása. Míg az osztrák „Abbau“ a fejlettebb tőke és hitelgazdaság mellett a gazdasági egyedek megálmadása nélkül mehet végbe és az elvi alap, t. i. a moratórium általános korlátozása a tartozások számszerű háromnegyedére szigorúan keresztülvívelhető, addig a magyar moratórium átlukasztása esetről-esetre való kompromisszumok eredménye és kiegyenlített keres a méltánylandó hitelezői érdek és a kiméltre szoruló adós-szempont között. Végeredményben a magyar moratórium is oly nagymérvű áttörését jelenti a fizetési halasztás elvének, hogy a gyakorlatban a kivételek számszerű mennyisége alighanem meghaladja a moratóriumos követelések kontingensét. Az új moratórium nálunk *legjobb*ban egy szitához hasonlítható, amelynek ritka fonású szövete a követelések igen nagy része keresztülhullik és csak csekély ama követelések száma, amelyek a moratóriumban benne maradnak.

Az új moratórium-rendelet az eddigi rendeleteket hatályon kívül helyezve, összefoglalja az összes moratóriumos jogi rendelkezéseket, az eddigi kivételekhez még továbbiakat fűzve. Az új moratórium alapján ma a jogi helyzet a fizetési kötelezettségek teljesítése és a fizetések elhalasztása körül lényegileg a következő:

Fizetési kötelezettség a moratóriumban.

Általános elv az, hogy a tartozások fizetésére kéthavi halasztás adatik a lejáratától számítva, hogy tehát az augusztus 1. és szeptember 30. között lejárt és az akkori moratórium által két hónapra kitölt tartozás a moratóriumos lejáratától számított *újabb halasztást nyer*, az új moratórium alatt lejárt követelések pedig szintén két hónapra kitolatnak. A moratórium azonban csak az *augusztus 1. előtt keletkezett kötelezettségekre* szól, úgy, hogy az ezen határidő után létrejött tartozásokra nézve moratórium egyáltalában nincs. Az általános halasztás alul azonban kivételek tételnek, és a rendeletben a moratórium alul kivett követelések a moratórium tartalma alatt is fizetendők, a rendeletben meghatározott mértékben. Ezek szerint a moratórium két kategóriáját állapítja meg a követeléseknek: a moratóriumos és a moratóriummentes követelést. Az utóbbiak *taxativ felsorolt, egyedileg meghatározott kivételek* a moratórium alul, és ezeknek köre minden egyes rendeletben és legutóbb az új moratóriumrendeletben kibővített, úgy, hogy mindig több követelés esik a fizetési kötelezettség alá.

A kivételek sorában a már eddig is megállapított és moratóriummentes kö-

telezettségeken felül az új rendelet igen lényeges új kivételeket tesz.

Es pedig fizetni kell mindennemű követelésnek szerződésileg kikötött lejárt kamatait, tehát még az oly tőke-tartozások kamatait is, amelyeknél a lökelfizetés moratórium alá esik. Fizetni kell továbbá a vásárolt *ingó dolgok lejárt vételárának havonta 10%-át*, ugyanily részletet az *ipari munka teljesítése* után járó követeléseknek, míg *ügyvédi, orvosi, irói, ügyöntki munkatelljesítések* lejárt tiszteletdíjaiból, jutalékaiból és költségeiből *25% fizetendő meg*. Megjegyzendő, hogy a 10%-os havi részlet elmulasztása nem vonja maga után a részletfizetési kedvezmény elvesztését. Megfizetendők továbbá azok az összegek is, amelyek egy augusztus 1. előtt kötött, de a moratórium tartalma alatt teljesítendő szerződés alapján a szerződéstől való elállás folytán illetik meg az egyik felet. A *kézi zálogügyletekből* eredő kölcsöntartozás sem esik moratórium alá, de az árverést csak a kereskedelmi miniszter engedélyével lehet megtartani. A *régi rendeletben felsorolt* kivételek fenntartnak és így ezután is fizetendők: az államadóságek, záloglevelek és pupilláris, valamint óvadékképes egyéb követelések esedékes kamatai és tőkötörlesztő részletei (illetve kisorsolt címletei); a záloglevélkölsön kamatai és esedékes tőkötörlesztő részlete; fizetendők továbbá a világitási és vízvezeték művek használati díjai; a tartásdíjak és életjáradékok; a ház- és egyéb bértartozások, a hadbavonultaké kivételével; a hasznbér-tartozások, az alkalmazottak járandósága és munkabére; az alvállalkozót a vállalkozóval szemben megillető követelések; az idegen ingó vagyon kezeléséből a megbízót megillető összegek, az eladási bizományt is ideértve.

Külön kategóriába esnek a biztosítási jogviszonyból eredő kötelezettségek, a jelzálogkölsönök, a takarékbetétek és végül a kétoldalú nem pénz-tartozásra vonatkozó eladási és szállítási szerződések, melyek tekintetében a jogállapot a következő:

A takarékbetétek és folyószámla-betétek.

Már eddig is az volt az alapelv a betétek körül, hogy az üzlet és üzemvitelre szükséges *folyószámla-betétek* korlátlanul kifizetendők a beigazolást szükséglet erejéig. Ez az elv az új rendeletben teljesen keresztülvívelik. A könyvbetétekből ezután is csak kétezer koronáig kétszáz koronát, azonfelül pedig havonta kétszáz koronát kell kifizetni, akként, hogy a moratórium tartalma alatt kifizetett összeg az összbetét 10%-át meg ne haladja. A folyószámla-betétekre nézve az az elv iránvadó, hogy *nem moratóriumos tartozások kifizetésére a folyószámlatulajdonos igénybe veheti folyószámlabetétét, de csak a beigazolást szükséglet erejéig*. Minthogy pedig az új moratórium-rendelet további kivételeket statuál a moratórium alul, mindezen kivételek bevételtek a moratóriummentes, folyószámlabetét kifizetendő esetei közé. Így ki kell fizetni a biztosító-társaság folyószámlájáról a kárösszegek kifizetésére szükséges összegeket, valamint a záloglevél kibocsátó-intézet folyószámlájáról a záloglevélkamatok és törlesztés fizetésére szükséges összegeket és

vice-versa: a biztosított folyószámlájából a biztosítási díj fizetésére szükséges moratóriummentes összeget. Továbbá a kamatok megfizetésére, a 10%-nyi vételár-részletek, valamint a 25%-nyi munkatelljesítmény-összegek megfizetésére szükséges összeget és végül az üzemben szükséges anyag és árubeszerzés céljára szolgáló összeget is kifizetni tartozik a pénzülnézet a folyószámlabetétből. Egészen új rendelkezése az új rendeletnek az, hogy *pénzülnézet más pénzülnézetnél fennálló folyószámlaköveteléséből* a felmondási szabályok épségben tartásával kivetheti azokat az összegeket, amelyekre saját betevői moratóriummentes betéteinek kifizetésére szüksége van. Ha felmondás nincs kikötve, legalább *nyolc nappal* a kifizetés napját megelőzőleg az intézet a kivételről értesítendő. Az egyik betéti könyvről más javára szóló könyvre vagy folyószámlára való átutalást illető eddigi rendelkezések változatlanul fenntartatnak.

A jelzálogkölsönök.

Megmaradt az új rendeletben is a jelzálogkölsönök két kategóriája: a törlesztéses zálogkölsönök és az egyéb, nem zálogleveles törlesztéses kölcsönök közötti megkülönböztetés, azzal a kiegészítéssel, hogy a rendelet egy interpretációs szabályt állít fel arra nézve, mi a törlesztéses kölcsön. Az t. i., amelynél a tőke lefizetése előre megállapított törlesztési terv szerint legalább 15 évre van elosztva. A törlesztéses záloglevélkölsön lejárt kamata és tőkötörlesztő részlete *minden ingatlan után* fizetendő.

A nem zálogleveles törlesztéses kölcsön kamata és tőkerezlete ellenben csak a bérbe vagy hasznbérbe adott ingatlan után fizetendő, de csak a lényeg befolyt bér vagy hasznbér erejéig és csak a közterhek és az amortizációs kölcsönökből eredő fizetési kötelezettségek teljesítése után. A záloglevelek kamatainak és törlesztésének — ideértve a kisorsolás után való törlesztésnek — fizetésére szükséges összeget az emissziós intézet más pénzülnézetnél fennálló folyószámla tartozásából az egész szükséglet erejéig kivetheti.

Nem törlesztéses, bár jelzálogilag bekebelezett kölcsön után *csak a kamat* fizetendő, de a tőkerezlet nem, tehát az ugynevezett bekebelezett váltókölsön után sem kötelező a tőkötörlesztés.

A biztosítási ügyletek.

Az új rendelet fenntartja az eddigi jogállapotot a biztosító-társaságok által kifizetendő biztosítási összegek tekintetében. Eszerint a teljes kárösszeget tartozik kifizetni a biztosító-vállalat a hadi szolgálatban bekövetkezett halál esetére külön kötött, avagy ilyen biztosításra kiterjesztett egyéb biztosításnál, amennyiben a halál *közvetlenül* a hadi szolgálatban következett be; továbbá a katonai szolgálat *szóla* biztosításnál; ugyancsak a tűz- és jégkár-biztosításnál, valamint az állatbiztosításnál az *egész kárösszeg* kifizetendő. Életbiztosításnál, amelynél nincs életjáradék kikötve, a biztosítási összegből 500 korona fizetendő ki. A tűz-, jég- és állatbiztosításon kívül pedig minden egyéb kárbiztosításnál 400 korona fizetendő ki. A biztosított életjáradék *teljes összegben* fizetendő.

Az életbiztosítási kötvény visszavásárlására, avagy az ily kötvény alapján kölcsön folyósítására nézve fennálló kötelezettség 200 korona erejéig teljesítendő. Ami a díjak megtérülését illeti a biztosítottak részéről megmaradt az az eddigi rendelkezés, hogy a hadi életbiztosításnál, valamint a tűz- és a jégkárbiztosításnál és ezentúl az állatbiztosításnál is, a díjak teljes összegükben fizetendők, minden egyéb biztosításnál, ideértve a balesetbiztosítást is, a díjakat abban az arányban kell fizetni, melyben a biztosítási összeg áll a biztosító által kifizetendő 500, illetve 400 koronához.

Az ilyen biztosítási díjak fedezetül adott váltók, valamint a díjak címén fennálló folyószámla-tartozások szintén kivételnek a moratórium alól. A viszontbiztosítónak a biztosításból eredő tartozásai egészen olyan keretek között fizetendők, mint amelyek a biztosító vállalatára nézve a biztosítással szemben fennállnak és ugyanez áll a viszontbiztosítóval szemben. Fentartott a rendelkezésben az a régi intézkedés, hogy a biztosított a moratórium eltelte után a moratórium díj lefizetését nem tagadhatja meg arra való hivatkozással, hogy a biztosítási díj nemfizetése okából megszünt. A díj nemfizetése miatt a biztosított csak úgy allegálhatja, ha a biztosítási díj lejáratának napját, avagy a biztosítótól engedett, vagy a törvényes halasztás lefélével követő 15 napon belül a biztosítóval írásban közli, hogy a biztosítást megszüntetni kívánja.

Az összefüggés okából e helyütt is megemlítjük, hogy a biztosító-társaság pénzügyi részénél fennálló folyószámla-tartozásaitól a moratórium alul kivett költségek kifizetésére ezen utóbbi összeg erejéig kifizetést követelhet, és hogy a moratóriummentes biztosítási díjak kifizetésére a biztosított is igénybe veheti valamely pénzügyi részénél fennálló folyószámla-betétjét.

A kétoldalú szerződések.

Az új rendelet teljesen átvette a szeptember 10-én kelt kiegészítő rendelkezések azokat a rendelkezéseit, amelyek az augusztus elseje előtt létrejött kétoldalú szerződések teljesítésére, vagyis a szállítási és eladási ügyletekre vonatkoznak. Megmarad elvül az, hogy minden szerződés az eredeti feltételek mellett teljesítendő, tehát a készfizetés mellett való szállítás készfizetés ellenében teljesítendő, ellenben a hitelre történt szállítás csak akkor terheli az eladót, ha a vevő hajlandó a vételárát moratóriummentesen kijelenteni, tehát ha lejáratkor a moratóriumra való tekintet nélkül fizet. Ha a vevő ebbeli készségét kijelenti, úgy az eladó a szerződés értelmében szállítani köteles és nem tagadhatja meg a szállítást azon az alapon, hogy a megváltozott viszonyok közt nem hajlandó a vevőnek hitelezni. Ha viszont az eladó hajlandó a szerződés értelmében szállítani még akkor is, ha a vevő nem áll el a moratórium jogkezelésénél, úgy a vevő nem tagadhatja meg az átvételt. Az eladási jog mindkét félre nézve úgy gyakorlandó, mint az előbbi rendelkezésben elő volt írva. Novum az új rendelkezésben csak az, hogy az eladó az ügylet értelmében szállítani csak akkor tartozik, ha a vevő más hasonló ügyletből az eladóval szemben már fennálló egyéb tartozását még akkor is, ha ez a tartozás moratórium alá esik, kiegyenlített. Erre a rendelkezésre azért volt szükség, mert számos jogvita indult meg olyan esetekben, amikor a vevő követelte a szállítást, előbbi tartozására nézve pedig hivatkozott a moratóriumra. Ezt a hiányt az előző rendelkezés most pótolta ezzel a tételes intézkedéssel az új rendelet. A rendelet azt is kimondja, hogy a nem teljesítés esetére megállapított jogkövetkezmények nem érvényesíthetők azért, mert az adós fél a moratóriumot vette igénybe. Általában véve pedig kimondatik, hogy a moratóriummentes részletek meg nem fizetése csak a lejárt részletek és ezeknek járulékaival, valamint a kikötött költségek kifizetésére jogosítanak, de sem a részletfizetési jogkezelést meg nem szünteti, sem

az ügylet semmissé nyilvánítására jogot nem ad.

Nemzetközi jogviszonyok.

Egyéb rendelkezés hiányában a külföldi államok polgárainak vagy lakosainak követeléseire és tartozásaira is a magyar moratórium-rendelet szabályai irányadók, azzal a megszorítással, hogy a reciprocitás külön kimondatik és csak olyan államokkal szemben alkalmaztatik a magyarországi moratórium minden kedvezménye, mely államban a magyar állampolgár is ugyanolyan mértékben érvényesítheti követeléseit. Amennyiben a magyar honos külföldi követelése megszorítás alá esik, ugyanolyan megszorítás alkalmaztatik az illető állam polgárával szemben is hitelezői minőségében nálunk. De ezek a megszorítások nem alkalmaztatik a külföldi államok polgárainak vagy lakosainak ama követeléseire, vagy tartozásaira, amelyek Magyarország folyó kereskedelmi vagy ipari ügyleteiből, avagy gazdaságukból származnak. Ez utóbbiakra nézve az egyenlő elbánást a hazai ipar és mezőgazdaság szempontja ivalasolja. A rendelet kimondja általában, hogy minden bírói intézkedés, amely az adóst megfosztaná az öt megillető moratóriumtól és az ebből folyó jogoktól, hazai tiltó törvénybe ütközött és hazai törvény céljával ellenkezőnek tekintendő, ami annyit jelent, hogy az ilyen bírói rendelkezés törvénytelen és semmissé.

A perlés.

A moratórium következtében a peres és peren kívül álló eljárásban szükséges szabályokat az igazságügyminiszterium külön rendelkezésben fogja megállapítani. Ez a rendelet fogja meghatározni, hogy a moratóriummentes követelések perlése és végrehajtása mielő korlátok közt történhetik és hogy a moratóriumot élvező tartozások a moratórium tartalma alatt miképpen bízósíthatók. Annyit már maga a rendelet is kimond, hogy a nem teljesítés-esetében megállapított jogkezelések — a késedelmi kamatfizetés kivételével — nem állanak be azon idő alatt, amíg az adós lakóhelyén vagy üzleti telephelyén a bíróság működése a háborús események következtében szünetel.

Az új (harmadik) moratórium-rendelet teljes szövege a következő:

Halasztás alá eső pénztartozások.

1. §. A magánjogi kötelezettségek teljesítésére az 1914. évi augusztus hó 12. napján 6045.1914. M. E. szám alatti kiadott rendelettel engedett halasztás (moratórium) mindazokra a pénztartozásokra nézve, amelyeket a jelen rendelet a halasztás alá ki nem vesz 1914. évi november 30. napjáig bezárólag meghosszabbítottak. Az 1914. évi szeptember hó 30. napja után 1914. évi november 30. napjáig bezárólag lejárt pénztartozások fizetésére, amelyek 1914. évi augusztus 1. napja előtt kiállított váltón, kereskedelmi utalványon, közraktári jegyen, csekken vagy általában olyan kereskedelmi ügyleten vagy más magánjogi címen alapulnak, amely 1914. évi augusztus 1. napja előtt keletkezett, a lejáratról számított két hónapi halasztás (moratórium) engedetik.

Oly pénztartozások tekintetében, amelyek után kikötés alapján vagy törvényben fogva kamat jár, a kamatot a halasztás idejére is lehet számítani. Nem kamatozó tartozás után törvényes kamat számítható.

2. §. A halasztás ideje alatt a halasztás alá eső váltó, kereskedelmi utalvány, közraktári jegy és csekk tekintetében a fizetés végteli bemutatás és a fizetés hiánya miatt felvett óvás, csekknél pedig az 1908. LVI. tc. 17. §-ában említett igazolás is hatálytalan, amennyiben az 5. §-ból más nem következik. Látva vagy lát után bizonyos időre szóló váltónál a lejárat megállapítását célzó bemutatás hatályos.

Az óvás felvételére hivatott személy az óvás felvételét meg nem tagadhatja arra való hivatkozással, hogy az a jelen rendelet szerint hatálytalan.

A váltóbirtokos az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kapott kitöltetlen váltót csak oly módon van jogosítva kitölteni, hogy a váltó halasztás alá essék. Az ezzel ellenkező kitöltést megállapodásellenesnek kell tekinteni.

Az 1914. augusztus 1. előtt kiállított váltó tekintetében a halasztás ideje alatt az 1878. XXVII. tc. 25—29. §-ában sza-

balýozott biztosítási visszkeresetnek helye nincs.

Halasztás alá nem eső olyan váltó, kereskedelmi utalvány és közraktári jegy tekintetében, amely 1914. december 1. napja előtt jár le, a fizetés végteli bemutatásnak és a fizetés hiánya miatti óvás felvételének legkésőbb akkor kell történnie, amikor ennek történnie kellene, ha az illető váltó, kereskedelmi utalvány vagy közraktári jegy a jelen rendelet értelmében halasztás alá esnék.

3. §. Az 1. §-ban engedett halasztás a találmányi szabadalmi évi díjakra is kiterjed.

Halasztás alá nem eső pénztartozások.

4. §. Az 1. §-ban engedett halasztás alá nem esnek:

1. állami és államilag biztosított adósságok kamatai, tőketörlesztő részletei és járadékai;

2. zálogleveleknek, valamint gyámi pénzek elhelyezésére alkalmas vagy óvadékképessé nyilvánított egyéb kötvényeknek komatszabványú és kisorsolt címletei;

3. törlesztéses zálogleltőköleszőknek folyó kamatai és folyó tőketörlesztő részletei a jelzálogadóssal szemben, valamint olyan követeléseknek ily kamatai és tőketörlesztő részletei, amely követelések a 2. pontban említett egyéb kötvényeknek kibocsátására alapul szolgálhatnak;

4. üzveletkei és világiatási műveknek, általában közüzemeknek használatáért fizetendő díjak;

5. oly pénztartozások, amelyek az adóst a Vörös Kereszt Egylettel szemben vagy a hadbavonultak hozzátartozóinak segélyezésére vagy a háború alkalmából másnemű segélynyújtásra rendelt alappal szemben közvetlenül vagy utalványozás alapján terhelik;

6. tartásdíjak és életjáradékok;

7. a biztosítási ügyletből eredő tartozások közül:

a) a hadi szolgálatban bekövetkezett halál esetére külön kötött vagy arra külön díj fejében kiterjedő biztosításnál, amennyiben a halál a hadiszolgálat következménye, valamint a katonai szolgálat eseteire szóló biztosításnál az egész biztosítási összegnek kifizetése;

b) más életbiztosításnál, amely nem esik a 6. pont alá, a biztosítási összeg ötszáz koronáig terjedő részének kifizetése;

c) a biztosítónak az a tartozása, amely az életbiztosítási kötvény visszavásárlására vagy az ily kötvény alapján kölcsön folyósítására irányul, kétszáz korona erejéig;

d) tűz- és jégbiztosításnál, valamint állatbiztosításnál az egész kárösszegnek, minden más kárbiztosításnál a kárösszeg négyszáz koronáig terjedő részének kifizetése;

e) az a) pont alá eső életbiztosításnál, valamint a tűz- és a jégkárbiztosításnál és az állatbiztosításnál a díjak fizetése egészen, minden más kárbiztosításnál és a baleset elleni biztosításnál a díjak fizetése abban az arányban, amelyben a biztosítási összeg a biztosító által a d), illetve a b) pont értelmében fizetendő legmagasabb összeghez áll; az ilyen biztosítási díjak fedezetül adott váltók és az ilyen biztosítási díjak címén fennálló folyószámla-tartozások — a folyószámlai viszonyra vonatkozó megállapodások sértelme nélkül — szintén ki vannak véve a moratórium alól;

f) a viszontbiztosítónak a biztosításból eredő tartozásai az a)–d) pontok értelmében a biztosító által fizetendő összegek arányában, továbbá az a) pont alá eső életbiztosításnál, a tűz- és a jégkárbiztosításnál és az állatbiztosításnál alapuló viszontbiztosítási díjak egész összegükben, az egyéb ágbeli viszontbiztosítási díjak pedig abban az arányban, amelyben a biztosított a biztosítási díjakat fizetni köteles;

8. bértartozások, kivéve ha a kötelezett fél katonai szolgálatot teljesít, vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénnek egy tekintet alá esik és nem részeseül szolgálói vagy alkalmazási viszonyból folyó rendes járandóságában vagy legalább lakpénzben vagy lakbér céljaira nyújtott közsegélyben; ha a kötelezett fél csupán lakpénzben vagy lakbér céljaira nyújtott közsegélyben részesül, a bértartozás csak az élvezett lakpénzben vagy közsegélyben megfelelő mértékben fizetendő;

9. haszonbértartozások;

10. bérbé vagy haszonbérbé adott ingatlanok jelzáloggal biztosított s a 3. pont alá nem eső törlesztéses kölcsönöknek folyó tőketörlesztő részletei a jelzálogadóssal szemben, kivéve ha a kötelezett igazolja, hogy a tényleg befolyt bér vagy haszonbér az ingatlan terhelő köztartozásoknak, a 3. pont értelmében fizetendő kamatoknak és tőketörlesztő részleteknek, végül az ingatlan terhelő s az 5. §. értelmében fizetendő többi kamattartozásnak levonása után — amennyiben mindezek az illető bérleti vagy haszonbérleti idő-

szakra esnek — a jelen pontban említett többi tőketörlesztő tartozást nem felelti; amennyiben az így kiszámított összeg az utóbb említett tőketörlesztő tartozásokat csak részben fedezi, a fizetés ezen részösszeg erejéig teljesítendő, a fizetési kötelezettségek sorrendjére nézve pedig a telegkönyvi rangsor irányadó;

11. szolgálati szerződésekből eredő tartozások, ideértve a mezőgazdasági, kereskedelmi vagy ipari munkaviszonyból eredő tartozásokat is;

12. megbízásból és más hasonló személynél munkateljesítésményekre irányuló szerződésekből eredő költség és díjtartozások, ideértve az orvosi, ügyvédi, mérnöki, írói és művészi, alkuszi, közvetítői és ügynöki díjakat, amennyiben az 1914. évi augusztus 1. napja előtt végzett munkateljesítésményekért járnak, a lejárt tartozás huszonöt százaléka erejéig;

13. az 1914. augusztus 1. előtt szállított ingó dolgok vételára című és az e nap előtt végzett ipari munkateljesítésmények ellenértéke című fennálló tartozások, havonként a lejárt tartozás tíz-tíz százaléka erejéig, amely százalékot mindig a lejárt tartozása van, a tíz százalék mindszámitani, ha ugyanannak az adósnak ugyanazzal a hitelezővel szemben több lejárt tartozása van, a tíz százalék mind egyik tartozás után külön számitandó; az első részlet a jelen pont mindegyik esetében a lejárt napján és ha ez az 1914. évi október 15. napja előtti időbe esik, október 15. napján kell megfizetni;

14. a munkavállalót alvállalkozójával szemben terhelő tartozások, a 13. pont szerinti fizetendő részleteken felül is, abban az arányban, amelyben a munkavállaló a teljesített munkáért az ellenértéket kézhez kapta;

15. idegen vagyon kezeléséből — ideértve az eladási bizománit is — akár a halasztás ideje alatt befolyt, akár az azt megelőzően befolyt értékek kiszolgáltatása, a vagyonkezelőt megillető jogok épségben tartásával; továbbá a biztosító-társaságok ügynökeinek a biztosító-társaságokkal szemben ezen viszonyok alapján fennálló tartozásai, ideértve az e című fennálló folyószámlatartozásokat is, a folyószámlai viszonyra vonatkozó megállapodások sértelme nélkül;

16. az 1914. augusztus 1. napja előtt kötött, de a moratórium fennállásának ideje alatt teljesítendő szerződés alapján az ellátás jogának gyakorlásából, avagy a szerződés nem teljesítéséből vagy nem kellő teljesítéséből eredő pénztartozások;

17. bünecelemekből eredő pénztartozások.

Törlesztéses kölcsönöknek e rendelet alkalmazásában azt kell tekinteni, amelynél a tőke lefizetése előre megállapított törlesztési terv szerint legalább tizenöt évre van elosztva.

Kamatok.

5. §. A 4. §. 1—3. pontjaiban nem említett kamatok, amennyiben 1914. évi július hó 31. napja után jártak vagy járnak le, vagy határozott lejárat hiányában 1914. augusztus 1. napján nem régebbi idő óta folynak, szintén nem esnek az 1. §-ban engedett halasztás alá.

A váltókamatok iránti követelés érvényesítésére a váltóösszeg érvényesítése tekintetében fennálló szabályokat kell megfelelően alkalmazni; a 2. §. utolsó bekezdésének szabálya ide is kiterjed.

Határozott napon lejárt kamatokat a lejáratkor és ha ez az 1914. október 15. előtti időbe esik, október 15. napján kell megfizetni.

Határozott lejárat hiányában a kamatok — eltérő megállapodás sértelme nélkül — két hónaponként utólag fizetendők. Ha a kamat 1914. évi augusztus hó 1. napjánál régebbi idő óta folynak, a két hónapot 1914. évi augusztus hó 1. napjától kell számítani. Ha a kamatot e szabályok szerint 1914. évi október hó 15. napja előtt kellene megfizetni, a fizetést október hó 15. napján kell teljesíteni.

Betétek.

6. §. Betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél és más ily cégeknek 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett betétekről, ideértve az 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt lejárt kamatokat is, a betétevé — a kikötött felmondási idő épségben tartása mellett — az e rendelkezéssel engedett halasztás ideje alatt csak az alább következő korlátok között rendelkezhetik.

Ha a betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett betét 1914. évi augusztus hó 1. napján kétezer koronát meg nem halad, a betétevé az 1914. évi augusztus hó 1. napja óta folyó egész időre kétszáz koronának, ha pedig kétezer koronát meghalad, havonként kétszáz koronának kifizetését követelheti; az utóbbi esetben azonban a halasztás egész ideje alatt az 1914. évi augusztus hó 1. napján fennálló betétből

legfeljebb tíz százaléknak kifizetését lehet követelni.

A folyószámla tulajdonosa betétének kifizetését összegre való tekintet nélkül követelheti, amennyiben hitelt érdemlően kimutatja, hogy a kifizetendő összegre alkalmazottai fizetésének vagy munkabérének, üzemi vagy üzleti helyiségei bérének, a 4. §. 3. pontjában említett tartozásainak vagy a 4. §. 7. pontja értelmében általa fizetendő biztosítási díjaknak, a 4. §. 12. és 13. pontjai szerint fizetendő tartozásainak, vagy az 5. §. szerint fizetendő kamatoknak kiegyenlítésére, vagy végül mezőgazdasági, ipari vagy kereskedelmi vállalatában vagy üzemében anyag- vagy áru-beszerzés végett multhatalanul szüksége van és az összeget e végből az arra jogosultnak javára utalja át.

Az első bekezdésben említett, betéti könyvre vagy folyószámlára elhelyezett betétekből a betevő az öt terhelő adók vagy más köztartozások kiegyenlítéséül vagy az állam költségeire történő befizetések céljából bármilyen összeget a beszedésükre vagy átvételükre hivatott pénztárhoz utalhat át.

Pénztárak vagy betéti üzlettel foglalkozó más cégek és biztosító-intézetek folyószámlára elhelyezett betéteikről összegre való tekintet nélkül rendelkezhetnek, amennyiben hitelt érdemlően kimutatják, hogy a kívánt összegre a 4. §. 2. 6. és 7. pontja, a jelen §. vagy a 8. §. értelmében őket terhelő tartozások kiegyenlítésére szükségük van.

A betevő a jelen §. 3., 4. és 5. bekezdésében meghatározott jogával csak úgy élhet, ha a szükséges összeget — amennyiben hosszabb felmondási időre kikötve nincs — legalább nyolc nappal előbb írásban bejelenti.

Hitelbiztosítésként a jelen §. szerint követelhető összeg a betét felét egyik esetben sem haladhatja meg.

Az 1914. évi augusztus hó 1. napján fennálló betétekből a napon vagy később kifizetett összegek a 2. bekezdés alapján utóbb követelt összegekbe beszámíthatók.

7. §. A betéti üzlettel foglalkozó intézet vagy más ily cég az e rendelettel engedett halasztásra való hivatkozással nem tagadhatja meg a betevő olyan rendelkezésének a fogamatosságát, amelynek fogva betéteiből valamely összeg ugyanazon intézetnél vagy cégnél más folyószámlának javára írássék vagy az átutalásra vonatkozó záradékkal ellátott betéti könyvre vitessék át. Az így más személy javára átutalt összeg felett ez a személy a halasztás ideje alatt csak a közte és a betevő között létrejött és az intézettel vagy céggel közölt megállapodás korlátain belül és csak annyiban rendelkezhetik, amennyiben arról a betevő átutalás nélkül rendelkezhetett volna; a betevő ebben az esetben megmaradó betéte felett a megfelelő összeg erejéig nem rendelkezhetik. A betevő a saját folyószámlájára vagy betéti könyvére átutalt összeg kifizetését szintén csak ugyanabban a mértékben követelheti, amelyben ezt az átutalás nélkül követelhetné.

Betéti könyvekre elhelyezett tízezer koronánál nem kisebb összeget a betevő ugyanazon intézetnél vagy cégnél meglevő vagy újonnan nyitandó folyószámlájára utalhat át és e folyószámlai követelése felett ugyancsak rendelkezhetik, mint ha az összeg eredetileg is folyószámlán lett volna elhelyezve.

8. §. *Közalapoknak folyószámlára vagy betéti könyvre elhelyezett betétei* a felmerült szükséghez képest, melyet a felügyelőre hivatott kormányhatóság állapít meg — a kikötött felmondási idő épségben tartása, de legalább nyolc nappal előbb történt írásbeli bejelentés mellett — korlátlanul kifizetendők. A szükséglet mértékét a rendezett tanácsú városok, a nagy- és kisközségek alapjaira vonatkozólag ötezer koronát meghaladó összegek tekintetében a helyigminiszter, ötezer koronát meg nem haladó összegek tekintetében a vármegye alispánja állapítja meg.

Ugyanez áll a *munkásbiztosító pénztáraknak* és a *bányatársulásoknak* betéteire nézve.

Városok és községek, valamint a *gyámpénztárak* folyószámlára vagy betéti könyvre elhelyezett betéteikről folyó szükségleteik fedezése végett — a kikötött felmondási idő épségben tartása, de legalább nyolc nappal előbb történt írásbeli bejelentés mellett — a 6. és 7. §-ban meghatározott korlátokra való tekintet nélkül rendelkezhetnek. A folyó szükséglet mértékét Budapest székesfővárosra nézve huszezer koronát meghaladó összegek tekintetében a helyigminiszter, huszezer koronát meg nem haladó összegek tekintetében a tanács, a törvényhatósági joggal felruházott és a rendezett tanácsú városokra nézve a helyigminiszter, a nagy- és kisközségek nézve ötezer koronát meghaladó összegek tekintetében a helyigminiszter, ötezer koronát meg nem haladó összegek tekintetében a vármegye alispánja állapítja meg.

A gyámpénztárakra nézve a folyó szükséglet megállapítására az árvaszék van hivatva. A gyámpénztárban kezelt és a gyámsági vagy gondnoksági viszony megszűnése következtében esedékessé vált készpénzt csak kivételesen és csak olyan mértékben kell kifizetni, amely mértékben azt a helyigminiszter esetről-esetről megállapítja.

Átvállalás.

9. §. Ha a moratórium alá nem eső pénztartozásra kötelezett adósszal szemben tartozásátvállalás alapján vagy más alapon más valaki van kötelezőve a tartozás megfizetésére vagy a kifizetett összeg megtérítésére, ez az utóbbi tartozás sem esik moratórium alá.

Tőzsdei lezárolás.

10. §. A budapesti áru- és értéktőzsdén érvényben álló áru- és értéktőzsdéi lezárolás rend határozmányai alá tartozó ügyletek alapján a lezárolásban résztvevő tőzsdetagokat egymással szemben, ugyancsak az ilyen ügyletre megbízást adott tőzsdetagokat a megbízott tőzsdetaggal és viszont ez utóbbit a megbízó tőzsdetaggal szemben a lezárolás eredményeképp terhelő pénztartozások nem esnek moratórium alá.

Kézi zálog.

11. §. Az 1881. XIV. tc.-ben említett kézi zálogkönyvtörvényeknél a zálogkönyv-össenjdij nem esik moratórium alá; az árverést azonban csak a kereskedelemügyi miniszter által esetről-esetre adott engedély alapján lehet megtartani. A zálogkönyv-össenjdij az 1881. XIV. tc. 15. §-ában meghatározott időn túl is lehet szedni. A királyi zálogházakra ezek a szabályok megfelelően állanak.

A kétoldali szerződések teljesítése.

12. §. Az 1914. augusztus 1. előtt kötött kétoldali szerződés alapján pénztartozással terhelte fél nem a pénzbeli szolgáltatásra kötelezett féltől a moratórium tárgyában kiadott rendelet fennállásának ideje alatt csak úgy követelhet teljesítést, ha saját tartozását már teljesítette, vagy a nem pénzbeli szolgáltatással egyidőben teljesíti vagy pedig — amennyiben a nem pénzbeli szolgáltatásra kötelezett félnek a szerződés szerint előre kell teljesítenie — lemond arról, hogy saját tartozására nézve moratóriumot vegyen igénybe és *egyszersmind ugyanabból a szerződésből vagy hasonló tárgyú szerződésekből eredő hátralékos tartozását teljesíti.*

13. §. Ha az 1914. augusztus 1. előtt kötött kétoldali szerződés alapján pénztartozással terhelte fél a másik féltől neki felajánlott teljesítéssel szemben saját tartozására nézve — ideértve az ugyanabból a szerződésből vagy hasonló tárgyú szerződésekből eredő hátralékos tartozását is — moratóriumot kíván igénybe venni, a másik fél a szerződéstől elállhat; elállása azonban csak úgy hatályos, ha azt a pénztartozással terhelte féllel szemben haladéktalanul (vétkes késlekedés nélkül) kijelenti.

Ugyancsak elállhat a szerződéstől a pénztartozással terhelte fél is, ha a másik fél a lejáratkor csak az esetre hajlandó teljesíteni, ha a pénztartozással terhelte fél lemond arról, hogy saját tartozására nézve moratóriumot vegyen igénybe és ha egyszersmind ugyanabból a szerződésből vagy hasonló tárgyú szerződésekből eredő hátralékos tartozását teljesíti.

Ha a nem-pénzbeli szolgáltatásnak részleteiben kell történnie, az 1. és a 2. bekezdés szerint előltnél csak az esedékes részlet tekintetében lehet; az egész szerződés tekintetében pedig csak akkor, ha a szolgáltatás oszthatatlan.

14. §. Ha az elállás joga a nem-pénzbeli szolgáltatásra kötelezett felet akkor is megilleti, ha a pénztartozással terhelte fél már a teljesítés felajánlása előtt nyolc nap határidő kitűzésével nyilatkozatra hívta fel az iránt, hogy hajlandó-e tartozását moratórium igénybe vétele nélkül (13. §. 1. bekezdés) teljesíteni, a határidő pedig sikertelenül telt le.

Ugyanez az előzetes elállás jog megilleti a pénztartozással terhelte felet is, ha a másik felet nyolc nap határidő kitűzésével nyilatkozatra hívta fel az iránt, hogy a lejáratkor kész-e abban az esetben is teljesíteni, ha a pénztartozással terhelte fél moratóriumot vesz igénybe (13. §. 2. bekezdés), a határidő pedig sikertelenül telt le.

Az elállást az 1. és 2. bekezdés eseteiben magában a felhívásban előre is ki lehet jelenteni. A felhívott fél nyilatkozata nem késett el, ha a fél az azt tartalmazó ajánlott levelet a nyolc nap határidő alatt postára adta.

Az 1. és a 2. bekezdésben említett felhívásnak nincs helye, amennyiben a nem-

pénzbeli szolgáltatás csak 1914. évi november hó 30. napja után válik esedékessé.

13. §. 3. bekezdésének szabályát e §. eseteiben is megfelelően alkalmazni kell, azzal a hozzáadással, hogy az elállás jogát csak azon részletek tekintetében lehet gyakorolni, amelyekre a felhívás kiterjed és az előbbi bekezdés értelmében nincs kizárva.

15. §. Ha az 1914. évi augusztus 1. napja előtt kötött kétoldali szerződés alapján nem pénzbeli szolgáltatásra kötelezett fél késznek nyilatkozik arra, hogy a szolgáltatást a lejáratkor abban az esetben is teljesíti, ha a pénztartozással terhelte fél moratóriumot vesz igénybe (13. §. 2. bek.) a szerződés érintetlenül marad, a pénztartozással terhelte fél azonban saját tartozására nézve a moratóriumot még akkor is igénybe veheti, ha a pénztartozás lejáratkor már nem esnék a jelenleg fennálló moratórium alá, de a moratórium esetleges meghosszabbítása vagy megszüntetése tárgyában kiadandó rendelet értelmében részesül halasztásban.

16. §. *Az állam vagy állami intézmények és vállalatok részére szükséges szállítások* iránt elvállalt kötelezettségek teljesítését a 12-15. §-ok szabályai nem érintik; az ilyen kötelezettséget a fél a moratóriumra való tekintet nélkül köteles teljesíteni.

Nem terjednek ki a 12-15. §-ok szabályai az olyan kétoldali szerződésekre sem, amelyeknél a pénztartozás lejáratára való tekintet nélkül ki van véve a moratórium alól.

A 12-15. §-ok szabályai ingatlanok adásvételére azzal a módosítással terjednek ki, hogy elállásnak más megállapodás hiányában nincs helye, ha a vevő az ingatlanok birtokába lépett.

Vegyes és záró rendelkezések.

17. §. A lejáratkor való nem-teljesítés esetére bármilyen módon megállapított jogkövetkezmények nem állanak be, ha a pénztartozással terhelte fél a moratóriumot vette igénybe.

18. §. Abból az okból, hogy az adós a 4. §. 3., 10., 12. vagy 13. pontja, avagy az 5. §. szerint halasztás alá nem eső tartozásokat nem teljesítette, a *hitelező a nemteljesítés esetére megállapított jogkövetkezményeket a minisztérium további intézkedéséig nem érvényesítheti, kivéve a lejárt kamatokat és tőkerészeket, valamint járulékaikat érvényesítését*, ideértve a kamat vagy tőkerészlet nem fizetése esetére ez után kikötött kötbért is. Ez a rendelkezés visszaható hatállyal azokra a tartozásokra is áll, amelyek 1914. évi augusztus hó 1. napja óta voltak fizetendők.

19. §. A moratórium alá eső biztosítási díjaknak fizetését a biztosított a halasztás idejének eltelté után nem tagadhatja meg arra való hivatkozással, hogy a biztosítás a díj nemfizetése következtében megszűnt; kivéve, ha a biztosított a biztosítási díj lejártán napját, vagy a biztosítótól engedett, avagy a törvényes halasztás (1875. XXXVII. t.-c. 505. §. 3. pontja) leltelt követő tizenöt napon belül a biztosítóval írásban közli, hogy a biztosítást megszünetni kívánja, vagy a határidőn belül a biztosító címére ily tartalmú ajánlott levelet postára ad.

20. §. Az a körülmény, hogy valamely követelés moratórium alá esik, nem zárja ki a követelésnek *beszámításra való felhasználását.*

21. §. A halasztás ideje a moratórium alá eső tartozások tekintetében sem az elvülés idejébe, sem a jogok érvényesítésére vagy fenntartására megállapított határidőbe nem számítható be.

22. §. A vasutak alkalmazottainak illetményeiből az 1914. XVII. t.-c. 25. §-a alapján engedett levonásokat a moratórium ideje alatt külön szabályok szerint kell eszközölni.

23. §. A munkásbiztosító pénztáraknak és a bányatársulásoknak járulékköveteléseire, valamint segély- és járadék tartozásaira ez a rendelet nem terjed ki.

24. §. Ez a rendelet nem érinti az *erőhatalom (vis major)* hatására vonatkozó jogszabályokat. A nem-teljesítés esetére megállapított jogkövetkezmények — a késedelmi kamat fizetésére irányuló kötelezettséget kivéve — nem állanak be azon idő alatt, amíg az adós lakóhelyén vagy üzleti telephelyén a bíróság működése a háborús események következtében szünetel.

25. §. A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy közhatalon kivetésre jogosított testületeknek a 4. §. 3. pontjában említett olyan tartozásaik fizetésére, amelyek e közhatalomból fedeztetnek, halasztást engedhessen, amennyiben e közhatalon kivetésre halasztás adatott.

26. §. Amennyiben e rendelet fennállásának ideje alatt a moratórium alá eső tartozások körének kiterjesztése vagy megszorítása válnék szükségessé, ebben a tárgyban a minisztérium a felmerült szükséghez képest kiadandó rendelettel intézkedik.

Külföldi tartozások.

27. §. Amennyiben a m. kir. minisztérium másként nem rendelkezik, *külföldi államok polgárainak* vagy lakosainak követeléseire és tartozásaira az alábbi bekezdésekben foglalt megszorításokkal szintén a jelen rendelet szabályai irányadók.

Ha *magyar állampolgár* vagy a magyar szent korona országainak lakosa *más államban* valamely magánjogi követelést csak kisebb mértékben, vagy messzebbmenő korlátozásokkal érvényesíthet, mint ahogyan azt a jelen rendelet megállapítja, az ily állam kötelezőbe tartozó hitelezőnek követelése és az ily állam területén lakó ily hitelezőnek követelése, aki valamely ellenséges állam kötelezőbe tartozik, a magyar szent korona országaihoz hasonló megszorítások alá esnek.

Ha *magyar állampolgárnak* vagy a magyar szent korona országai lakosának valamely magánjogi tartozására *más államban* az ott engedett moratórium vagy egyáltalában nem terjed ki, vagy az általánosnál szűkebb körben érvényesül, az ily állam kötelezőbe tartozó adósnak tartozásai és az ily állam területén lakó ily adósnak tartozásai, aki valamely ellenséges állam kötelezőbe áll, a magyar szent korona országaihoz hasonló megszorítások alá esnek.

Nem esnek a 2. és a 3. bekezdésben foglalt megszorítások alá külföldi államok polgárainak vagy lakosainak oly követelése és tartozásai, amelyek a magyar szent korona országaihoz folytatott kereskedelmi vagy ipari üzletükből vagy gazdaságukból származnak.

A jelen §. rendelkezéseit a jogi szemlélyekre megfelelően kell alkalmazni.

28. §. Minden olyan bírói intézkedést, amely az adóst a magyar szent korona országaihoz irányadó moratóriumtól vagy az ezzel kapcsolatos jogoktól akarata ellenére megfosztaná, hazai tiltó törvényben (hazai közrendbe) ütközönek és hazai törvény céljával ellenkezőnek kell tekinteni, 29-30-31. §§. Átmeneti intézkedések.

32. §. Ez a rendelet — melyet harmadik moratóriumi rendeletként kell idézni — 1914. évi október hó 1. napján lép életbe. E rendelet életbelépésével hatályukat veszítik:

az 1914. évi július hó 31. napján 5715/1914. M. E. szám alatt kelt — első — moratóriumi rendelet hatályon kívül helyező — második — moratóriumi rendelet, amelyet a m. kir. minisztérium 1914. évi augusztus hó 12. napján 6045/1914. M. E. szám alatt adott ki;

nemely tőzsdei ügyletekből eredő pénztartozásokról 1914. évi augusztus hó 28. napján 6504/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet;

végül a 6045/1914. M. E. számú rendelet kiegészítéséről 1914. évi szeptember hó 10. napján 6796/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet.

Amennyiben a jelen rendelet 4. §-ának 13. pontja és az 5. §. mást nem rendel, a korábbi moratóriumi rendeletekben engedett halasztás azon tartozások tekintetében, amelyek a jelen rendelet a moratórium hatálya alól kivesz, érintetlenül marad. Ha ez a halasztás 1914. évi október hó 15. napja előtt telt le, a tartozás október hó 15. napján fizetendő.

Eltérések az osztrák és magyar moratórium között.

Írta: ZALMAN MÓR dr., bécsi ügyvéd.

Az új magyar moratórium — a régivel ellentétben — lényegesen különbözik az 1914. szeptember 27-én közzétett osztrák moratóriumtól.

Míg az osztrák moratóriumban az esedékes kamatokat a követelés származásának időpontjára való tekintet nélkül okvetlenül ki kell egyenlíteni, addig a magyar moratórium a fizetési kötelezettségeket csak azokra a kamatokra korlátozza, amelyek nem az 1914. aug. elseje előtti időből származnak. Amíg továbbá az osztrák moratórium-rendelet szerint az 1914. aug. 1. előtt származott összes magánjogi követelések 25%-a, valamint a kamatok és illetékek kifizetendők, addig a magyar moratórium az egyenlegeként illető fizető kötelezettséget csak oly bérkövetelésekre korlátozza, melyeknek alapját szellemi tevékenység képezi.

Nagy fontossággal bírnak a magyar moratóriumnak azok az intézkedései, melyek a vételszerződésekből származó kötelezettségekre vonatkoznak. A rendelet idevonatkozólag kimondja, hogy

a vételár abban az esetben fizetendő, ha az áruk vagy más ingók 1914. aug. 1. előtt szállítottak; a fizetés 10%-os havilészetekben történik, 1914. október 15-ikétől kezdődően azokra a vételári követelésekre nézve, amelyek ezen időpont előtt voltak esedékesek és a lejáratról számítva, ha a vételári követelés később lett esedékes. Az idevonatkozó magyar és osztrák intézkedés között igen lényeges különbség van. Az osztrák rendelet szerint az 1914. aug. 1. előtt szállított áruk vételára, ennek egynegyedrészét kivéve, teljesen halasztás alá esik; a halasztásnak csak akkor nincs helye, ha az áruk egy 1914. aug. 1. előtt kötött szállítási szerződés alapján 1914. aug. 1. után szállítottak vagy fognak szállítani. Ha azonban a szállítás 1914. aug. 1. előtt történt, úgy a vételár az 1. §. szerint halasztás alá esik, ami különben akkor is beáll, ha az árukat 1914. aug. 1. előtt kellett volna szállítani. A megtorlási alapelvek szerint Ausztriában azokat a határozmányokat kellene alkalmazni, melyek az osztrák adó részére kedvezőbbek. Minthogy a magyar rendelet szerint az adó a vételárt 10%-os részletekben tartozik fizetni, amivel szemben az osztrák rendelet értelmében az sokkal rövidebb idő alatt fizetendő, ennél fogva az osztrák adóra a magyar moratórium-rendelet határozmányai alkalmazandók. E szerint a magyar hitelező Ausztriában a magyar moratórium-rendelet alapján szintén csak a 10%-os részletfizetést követelheti.

A magyar moratórium olyan intézkedést is tartalmaz, mely az ipari munkateljesítményt a vételárhoz hasonlóan szabályozza. Ha a munka 1914. aug. 1. előtt befejeztetett, úgy a bér október 15-ikétől kezdve 10%-os havilészetekben követelhető. A legfontosabb eltérés a két moratórium között az, hogy a magyar moratórium a halasztásnak olyan általános korlátozását, mint ahogyan az az osztrák moratórium 1. §-ában kifejezett nyel. nem ismeri. E szerint a magyar hitelező az osztrák adósnál se a kamatokat és a mellékilletékeket, se a tőke egynegyed részét nem követelheti.

Főntos továbbá a magyar moratóriumnak 12. §-a, mely a kölcsönösségi szerződésekre vonatkozik. A magyar vevő a szállítást az eladótól csak akkor követelheti, ha a fizetést már teljesítette, vagy pedig, ha a törvényes halasztásról lemond. Ezenkívül az ugyanazon vagy hasonló szerződésekből származó hátralékos adósságot is ki kell fizetnie. Ha azonban a vevő a halasztást igénybe akarja venni, úgy az eladó a szerződéstől visszaléphet; ezt azonban csak akkor teheti, ha ezt a szándékát a vevőnek haladéktalanul bejelenti. De a vevő is visszaléphet a szerződéstől, ha az eladó az esedékesség után csak arra az esetre hajlandó szállítani, ha a vevő a moratórium igénybevételéről lemond. A rendelet 15. §-a kimondja, hogy a vételárról lemondás nem jár, ha az eladó az árukat abban az esetben is átadni hajlandó, ha a vevő a moratóriumot igénybe veszi. Ebben az esetben a vételár halasztás alá esik.

Az osztrák moratórium a fenti kötelezettséget a vételszerződéseknél csak a vételár kifizetése tekintetében mondja ki. Minthogy azonban a magyar moratórium az eladónak szállítási kötelezettségét is kimondja, ennél fogva az osztrák eladónak szállítási kötelezettségét ezen alapelvek szerint kell megítélni.

Megemlítendő még, hogy a magyar moratórium 2. §. 5. bekezdése szerint a hitelezőnek megadatik az a lehetőség, hogy a moratórium alá nem eső váltókat illetőleg az óvás mellőzésevel előzékenységet tanúsíthat az adós iránt, mert a váltószériu eljárásokat a moratórium lejáratát után is elvégezheti.

Eszert az osztrák bíróság nincs abban a helyzetben, hogy az osztrák moratóriumot magyar állampolgárokra alkalmazza, mert a magyar bíróságok olyan ítéletet, mely a magyar moratóriumra utal, nem hajtanának végre. A kölcsönösség okaiból tehát Magyarországon az osztrák moratórium is jogi kényszerrel bírónak kell, hogy tekintessék. Tényleg azonban a megtorlás gyakorlása Ausztriában nem ajánlatos, minthogy az osztrák moratórium a legtöbb esetben a hitelezőre nézve kedvezőbb határozmányokat tartalmaz, mint a magyar moratórium.

A bécsi textilkereskedők az osztrák kormányhoz beadványt intéztek, melyben azt kéri, hogy a magyar moratóriumban dekretált 10%-os havonkénti részletfizetés kedvezménye rájuk is kiterjesztessék. Ugyanis az osztrák nagykereskedők 70%-a, főképp a textiliparban, Magyarországra dolgozik. Az osztrák kereskedők tehát nagy hátrányban vannak azért, hogy ők az adósságuk 25%-át kénytelenek kifizetni, míg magyar vevőiktől csak 10%-ot inkasszálnak be. A kereskedői készpénzkészlete most amugy is a minimumra redukálódott. Ilyen körülmények között a 25%-os fizetési kötelezettség mellett nem maradna elegendő készpénz az üzemek fennmaradására és a személyzet bérkövetelésére.

Pénz- és értékpia.

Budapest, október 7.

A pénzvizonyok a múlt hét óta nem változtak. A helyzet képe az, hogy pénzsükséglet egyáltalában nincsen. Az utolsó pénzforgalma a minimálisra zsugorodott össze. Bécsi első váltókat 4 1/2%-on, budapesti első váltókat 5 1/4%-on keresnek eszkomptálásra.

Berlinben a pénzvizonyok a hadi kölcsönre való befizetés miatt megfeszültek. A magánkamattal 5 1/4%, míg napi pénzért 5%-ot és azon felül is kérnek. — A Német birodalmi bank tántusa az előző héttel szemben 318.8 millióval rosszabbodott, ami kizárólag annak tulajdonítandó, hogy a zsirokentőről 358.3 milliót vontak el. Mindennek dacára a zsiroéletek állaga még mindig 2350 millió marok. Az aranyállomány ismét 40.2 millióval gyarapodott és most összesen 1716 millió marok, szemben 1253 millióval a múlt év ugyanezen szakában. A váltótárca, mely más években ilyenkor több száz millióval szokott emelkedni, ezúttal csak 43.6 millióval szaporodott meg, ami azt bizonyítja, hogy a kereskedelem igényei a háború miatt erősen megesappantak. A bankjegyforgalom 498 millióval 4490.8 millióra emelkedett. A fedezeti arány 0.2%-kal visszament és most 46.2%.

A londoni magánkamattal 3 1/4—3 1/2 százalék. Az Angol bank utolsó kimutatása szerint az aranyállomány 1 1/4 millió fonttal emelkedett. Az összes aranyállomány most 52.9 millió font. A bank státusza még mindig igen feszült, amennyiben a váltótárca, mely az elmúlt héten ismét 6 millió fonttal emelkedett, 116.8 millió fontra rug.

A Német birodalmi bank legutolsó két kimutatása a következő:

	szept. 23.	szept. 30.
	ezer márká	
Érckészlet	1,704,513	1,737,445
Váltótárca	4,712,152	4,755,770
Lombard	125,477	30,581
Bankjegyforgalom	3,992,806	4,490,893
Adóköteles bankjegyforgalom	1,566,000	1,660,000
Bankkamattal	6%	6%

Az Angol bank legutolsó két kimutatása a következő:

	szept. 24.	okt. 2.
	ezer font sterling	
Érckészlet	51,673	52,916
Váltótárca	110,733	116,819
Bankjegyforgalom	34,203	34,974
Összes tartalék	35,920	36,392
Bankkamattal	6%	6%

A pénzpiac helyzetéről

háro Madarassy-Beek Marcell dr.

a Magyar leszámítoló és pénzváltó bank vezérigazgatója, lapunk egyik munkatársa előtt a következőképp nyilatkozott:

A háboru kitörésekor, főleg a mozgósítás idején a közönség körében mutatkozott ugyan némi félelem, de az nem volt túlságosan nagy és csakhamar meg is szűnt. A közönség aggodalmaskodása természetesen abban nyilvánult, hogy a pénzügyintézeteknél elhelyezett betéteinek egy részét sietett kivenni. Az aggály időközben egészen megszűnt, a piac bizalma teljesen visszatért, közönségünk nyugodtan és higgadtan itéli meg a helyzetet, aminek a leginkább kézzelfogható jele az, hogy — legalább a budapesti nagy intézeteknél — úgy a folyószámla, mint a takarékbetétek állománya emelkedett és továbbra is emelkedőben van.

A nyílt piac igényeit a nagyobb intézetek, mar amennyiben kifogástalan és rövid lejáratu hiteltől van szó, tökéletesen kielégítik, sőt három havi jó tárca-nyesegben határozottan hiány mutatkozik, aminek aztán az a folyománya, hogy a nagyobb intézetek, a melyek a mostani viszonyokra való tekintettel rendszeren csak rövid lejáratra hajlandók kihelyezni, a szokottnál nagyobb készletekkel rendelkeznek. A kisebb és közép intézetek akcióképessége a háboru és különösen a moratórium következtében némileg esorbul, de az így esetleg keletkező hiányt előreláthatólag egészen pótolni tudja majd a Hadit hitelintézet, amelynek célja éppen az, hogy azokat a hitelgényeket elégítse ki, amelyeket eddig a kisebb és középintézetek láttak el. A nagy pénzügyintézetek a hitelt nem szorították meg, sőt szívesen hajlandók új üzletekre is, természetesen mindig csak rövid lejáratra.

A legnehezebb kérdések egyike az építési ipar és az ezzel összefüggő egyéb iparágak hitelszükségletének a kielégítése, mert ezek tekintettel a járadék- és záloglevélpia helyzetére, hosszabb lejáratu folyószámlahitelhez, amire elsősorban vannak ráutalva, nem igen tudnak jutni. Ezen a bajon természetesen a Hadit hitelbank is aligha fog segíteni.

Az értéktözsde még mindig zárva vannak.

A budapesti magánforgalomban a következő árfolyamok értek el: Magyar hitel 682—690. Pesti hazai 12,800—13,000. Rimauurányi 485, osztrák államvasut 565, koronajáradék 71.52. Közúti 490, városi 260, kereskedelmi bank 3100.

A berlini tőzsdén külföldi bankjegyekben élénk kereslet mutatkozik. A legutóbbi jegyzések a következők: Korona 78.50, hollandi forint 179.75, rubel 207.50, cable transfer Newyork 4.30, francia bankjegy 81.60.

Gabonatözsde.

Budapest, október 7.

A gabonaárak továbbra is lassabb emelkedése mellett, e héten már határozottabb formát öltött oly rendszabályok teremtése, melyek az árak emelkedésének gátat vetnének. Egyrészt a vámok leszállítása, másrészt pedig a maximális árak megállapítása komolyan szóba került és különösen az első jelenség bekövetkezése már a legközelebbi napokra várható. Nagyon eredményt ettől ugyan várni nem igen lehet, mert a bevétel lehetősége most csak Romániából állna fenn, azonban ott a kivitel tilalom várható buzára és lisztre már

flnn is áll. Ennek inkább akadémikus értelme van és csak anynyiban lehet hatással az árakra, hogy a kínálat jobb érvényesülését idézhetné elő. A készletek az országban erősen összehúzódtak és ennek folytán az árak hanyatlására kevés kilátás nyílik. Ausztriában is erős kereslet jelentkezik a buza iránt és az itt elérhető árnál magasabbakat is szívesen engedélyezik. Minden esetre a malmoknak nem sokára nehézségebe ütközik majd a szükséges nyersanyag beszerzése és ezért mindenfelé olyan lörekvést látunk, hogy egyéb anyagokat, mint árpát is felhasználják majd őrlési célokra. Ennek következtében az árpa erősebben emelkedett.

A buzaárak a tudósítási hét elején igen szilárd irányzatú volt, az utolsó napokon azonban a bangulat csendesebb volt és az árak végre megállapodtak. Finom minőségű áruért már 19.50 K körül fizettek helyben készpénzfizetés mellett.

Rozsban a kereslet nem oly élénk, mint eddig, az árak mégis lassan emelkedtek és 14.75 K körül jegyeznek.

Tengeri szilárd irányzatú, mert néhány nagyobb tétel Németország részére vásároltatott.

Árpa igen szilárd és élénk kereslet tárgyát képezte. Az áremelkedés e hét folyamán mintegy 75 fillért tett 50 kg.-kint. Jegyez ma cca. 10.50 K helybeli paritásában.

NYILTTÉR.

(Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Modern vidéki bank agilis, fiatal vezetője

vidéki pénzügyintézetnél vezető állást óhajt elnyerni, esetleg egy elhanyagolt intézet újjászervezését is elvállalja. Leveleket „Kitűnő akvizíció 1161.” jellegével ellátott belső borítékban a Magyar Pénzügy kiadóhivatalába, Budapest, V., Sas-utca 13. sz. kér. 1161

Birtok-bérbeadási hirdetés.

Pestmegyei 500 holdas birtok, eddig saját kezelemben, mely 200 hold szántó 30 „ erdő 12 „ szőlő 25 „ nádas többi legelő és rétből áll, elő és holt felszereléssel, utasági és cseledekakassokkal, haszonbérbe adatik. — Irasbeli ajánlatok a biztosított összegnek toltintásával a „Magyar Pénzügy” szerkesztőségéhez, Budapest, V. ker., Sas-utca 13. sz. intézendők.

Banktisztviselő,

kereskedelmi végzet, 5 évi jó gyakorlattal bír, részvényszerűsége mellett a levelezést és könyvelést önállóan el tudja végezni. állást keres valamely hitelintézetnél. Felvilágosítást 1149. számra való hivatkozás mellett a „Magyar Pénzügy” kiadóhivatala, Budapest, V., Sas-utca 13. szám, ad. 1149

30 éves, nős, 10 évi gyakorlattal bíró pénzügyintézetnél főkönyvelő elvállalja pénzügyintézet vezetését. Nagyon nagy vagyonnal rendelkezik, melyből 15,000 koronát a moratórium dacára is igénybe vehet.

Szíves érdeklődéseket a Magyar Pénzügy kiadóhivatala (Bpest V., Sas-utca 13. sz.) „Hadmentes 1158” jelige alatt továbbít. 1158

2 K egy drb VILÁG-HÁBORU térképe.

az összeg és 40 fill. portó előzetes bejuttatása mellett PAUKER PAPIRÁRUHÁZBAN kapható — BUDAPEST, V., Vilmos császár-ut 60. — Telefon 47—37. Aktuális térképlegyeztetést kívánatra bérmentesen küldök. 687

A Magyar Pénzügy a háboru alatt is pontosan megjelent eddig is és megjelenik a jövőben is. A mai viszonyok indokolta rosszabb postai közlekedés folytán előfordul azonban, hogy egyes előfizetők nem kapják meg egyáltalán, vagy elég pontosan a lapot. A legcélszerűbb ilyenkor egy egyszerű levelezőlapon reklamálni a meg nem érkezett lapszámot; a kiadóhivatal (Budapest, V., Sas-utca 13.) nyomban pótolja a hiányt.

Bank- és hitelügy.

Magyar hadi hitelintézet rt.

Cég alatt alakult meg október 5-én Budapesten az a pénzügyintézet, amelynek célja a kis- és közepkereskedők, iparosok és vállalkozók hitelszükségletének kielégítése bankszerű feltételek alapján. Az intézet alaptőkéje 4 millió K (400 drb 10.000 K n. é. részvény), amelyet a budapesti nagy pénzügyintézetek jegyeztek és fizettek be.

A társaság által nyújtandó hitelek származó, az alaptőkét esetleg meghaladó veszteségeket a kormány 3 millió K és Budapest székesfőváros 1 millió K erejéig vállal szavatosságot. Ugy kontemplálják, hogy a nyújtandó hitel alapjául szolgáló bankszerű feltételek az Osztrák-magyar bank 40 millió K összeg erejéig visszaszámítolják, úgy, hogy az intézet egyelőre 4 millió K-val állhat a piac rendelkezésére. Ebben az irányban a tárgyalások még folynak és azok kedvező eredményű befejezése előtt az intézet még sem kezdte a működését.

Az igazgatóság tagjai: Szöllősi Kálmán v. b. t. l. (elnök), Lukács József, a Magyar általános hitelbank igazgatója, Hegedűs Lóránt, a Pesti magyar kereskedelmi bank igazgatója (alelnök), Grünér Tivadar, a Pesti hazai első takarékpénztár igazgatója (vezérigazgató), Bárczy István dr. polgármester, Bódy Tivadar dr. alpolgármester, Vázsonyi Vilmos dr., Erney Károly, a Belvárosi takarékpénztár igazgatója, Ervin Kálmán, a Magyar általános hitelbank igazgatója, Fleissig Sándor, a Magyar bank és kereskedelmi rt. igazgatója, Havas Emil, a Magyar leszámítoló és pénzváltóbank igazgatója, Horvát Lipót dr., a Magyar általános takarékpénztár igazgatója, Neumann Miksa dr., a Magyar jelzáloghitelbank igazgatója, Prager Gyula, a Budapesti giró- és pénztár-egylet igazgatója, Soltész József, a Magyar országos központi takarékpénztár igazgatója, Schweijger Ödön, a Pesti magyar kereskedelmi bank igazgatója, Szántó Frigyes, a Magyar agrár- és járadékbank igazgatója, Szécsi Lajos, az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár vezérigazgatója és Szécsi Pál, a Hazai bank igazgatója.

Felügyelő-bizottság: Bartos Zsigmond, a Magyar leszámítoló és pénzváltóbank igazgató-helyettese, Hofmann Ottó, Dulcz Antal, Gosz Károly, a Pesti magyar kereskedelmi bank cégvezetője és Zechmeister Nándor, az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár aligazgatója.

A m. kir. hadi kölcsönpenztár igazgatósága az Osztrák-magyar bank épületében október 3-án tartotta alakuló

ülését, melyen formálisokat intéztek el. Együttal megbízták az ügyvezető igazgatóságot, hogy az üzleti szabályzatot készítse el. A pénztár előreláthatólag tulajdonképeni üzleti működését e hó közepén fogja megkezdeni. A cég oly módon fog jegyezteni, hogy a „M. kir. hadikölcsönpenztár” megnevezéshez az igazgatóság elnöke vagy helyettese és egy igazgatósági tag aláírását csatolja.

A Magyar érték- és iparbank rt., mint annak idején közöltük, 1913. nov. 25-iki közgyűlésen elhatározta, hogy az addig 15 millió K alaptőkéjét 7 1/2 millió K-ra szállítja le olvanformán, hogy a részvényeket 300 K-ról 150 K-ra bélyegzik le és minden 7 drb Értékbank-részvény után két Magyar bank és kereskedelmi rt.-i részvényt szolgáltatnak ki. Az igazgatóság most hirdetőment tesz közzé, hogy a tranzakció végrehajtása céljából az Értékbank részvényei okt. 10—20. között a Magyar bank és kereskedelmi rt. főpenztáránál bemutatandók.

Mulackai közgazdasági bank rt. cég alatt Mulackán új pénzügyintézet alakult 100.000 K alaptőkével (1000 drb 100 K részvény), mely most jegyeztette be cégét. Az igazgatóság tagjai: Stern József, Nagy Agoston, dr. Gombai Izsó, dr. Stern Adolf, Flandrak Károly, Pollák János, Reisz Armin, Löbl Adolf, Kálf Alfréd és Plank György.

A Gazdaszövetségi bank rt. (Bonyhád) szeptember 27-iki közgyűlése a június 30-iki mérleg szerint mutatkozó veszteségek eltüntetésére az 50 K részvényeknek 50%-kal való lebélyegzését és a 10.604 K tartaléktökének felhasználását határozta el. Elhatározta továbbá a közgyűlés, hogy a 207.000 K alaptőkét 3000 K-val telemeli 210.000 K-ra.

A Vajszlói takarékpénztár rt. alaptőkéjét 80.000 K-ról 200.000 K-ra emelte fel, 600 drb 200 K n. é. új részvény kibocsátása által.

A Putnoki takarékpénztár rt. Ózdon főtelepet létesített.

A belga pénzügyintézetek működését a német kormány ellenőrizteti és október 5-én a Német birodalmi bank már meg is kezdte a felügyelet gyakorlását. A belga bankok tartoznak mindennap kimutatást adni és szigorúan figyelmeztették őket, hogy ha a német érdekeket bármilyen irányban sérteni próbálnak meg, működésüket be fogják szüntetni. A háboru miatt szünetelt pénzügyintézetek újból újra megkezdtek az üzletet. Így Brüsszelben a Banque Belge des Chemins de fer és Lüttichben a Banque Generale de Liege a német főkormányzóság engedélyével október 5-én nyitották meg pénztáraikat.

Palace szálloda

Élőszőnyegű szálloda, a fő és székvaros központjában. A legmodernebb berendezéssel, hideg és meleg víz minden szobában. — Fényes hall. — Lakosztályok fürdőszobával. — 150 szoba, 5 koronától kezdődőleg. — Elsőrendű éttermek és kávéház, esténként magas színvonalu hangverseny.

BUDAPEST, VIII., Rákóczi-ut 43

Áru- és értéktőzsdei hírek.

Belföldi államkölcsön.

A magyar kormány a háboru eddigi kiadásait tudvalevőleg függő finánc-operációkkal fedezte. A német hadikölcsön óriási sikere nálunk is megérlette egy belföldi kölcsön gondolatát.

Ennek a felfogásnak ad kifejezést gazdasági életünk egyik kitudósága, Lánzy Leó főrendiházi tag is, aki erre vonatkozólag egy bécsi lapban a következő nyilatkozatot tette:

Valószínű, hogy, úgy mint Németországban, egy nagyobb belföldi kölcsön kibocsátása nálunk is lehetséges lesz. A lakosság áldozatkészsége ki fogja állani a próbát és ha nem is vagyunk oly gazdagok, mint a németek, a kölcsön sikere — ha az emisszió alkalmas időben történik — véleményem szerint biztosra vehető. A dolog megfontolást igényel és minden attól függ, hogy az emisszió időpontja helyesen választassék meg. A béke után majd mindent el kell követnünk arra nézve, hogy a háboru kiadásai refundállassanak.

Francia hadi kölcsönök.

A „Journal” névű francia lap Max Dutray közgazdasági író tollából cikket közöl, amelyben az író kimutatja, hogy Franciaország 1793 óta háboruinak költségeire összesen 16 milliárd frank államkölcsönt volt kénytelen fölvenni. Franciaország hadügyi adósságainak kimutatását éppen most az író külföldön érdekessé, hogy előreláthatólag rövidesen újabb nagy tétel kerül majd a „grand livre”-be, amely a francia államadósságokat nyilván tartja. Amikor Cambon a francia államadósságokat egységesítette, mind az úgynevezett „nagy könyvbe” (grand livre) vezették be. Azóta Franciaország fölött kölcsönöi tényleg 18.129 millió frankot, névleg azonban 23.294 millió frankot tettek ki, amiből Dutray fejtegetései szerint 5 milliárd soha sem folyt be a francia államkölcsönbe, az 1871. évi Németországnak fizetett hadisarcot érti ezzel.

Ha a közmunkákra költségvetési hiányokra vagy egyéb célokra fölvevett államkölcsönöktől eltekintünk, kitűnik, hogy a „grand livre” létesítése, 1793 óta Franciaország hadi célokra a következő kölcsönöket vette föl:

	Frankot	nevértékben
Az első köztársaság háborúira	346.800.000	
Az első császárság háborúira	2.602.968.000	
A spanyol háborúra	80.000.000	
A görög és levantei háborúkra	78.374.000	
A krími hájára	2.201.507.000	
Az olasz háborúra	852.738.000	
A mexikói háborúra	474.978.000	
A hadseregnek és fegyverkezésnek a mexikói háboru folytán szükségessé vált újjászervezésére és kiegészítésére	650.477.000	
Az 1870/71-iki háborúra	8.247.709.000	
A kínai expedícióra	265.000.000	
Összesen:	15.800.549.000	

Amint látható, az összesen 15.800 millió frank hadügyi államadósságokból felénél jóval többet, majd 8 1/4 milliárdot az 1870/71. évi francia-német háboru okozott.

A német hadikölcsön első részletére (40%) a befizetések október 5-én voltak esedékesek. A körülbelül 2 milliárd márkára rugó összeget minden nehézség nélkül fizették be a Német birodalmi bankba, ahol az most az államkincstár rendelkezésére áll. A hátralévő 60% három 20%-os részletben december végéig fizetendő be.

Ipari hírek.

A Rimamurány-salgótarjáni vasmű rt. 1913—14. üzleti évről szóló mérlege szerint a nyereség 9.701.461 K (az előző évben 9.688.986 K), a múlt évről áthozott 1.520.323 (1.411.615) korona hozzáadásával együtt pedig 10.221.784 K-ra rug (az 1912—13. évi 11.080.601 K). Az eredmény a tavalyinál aránylag nem nagy összeggel kedvezőlenebb csupán, bár a konjunktúrában beállott erős hanyatlást és a lényeges ármérséklést a világ egész vasipara megérezte. Az igazgatóság azt javasolja az október 28-ra összehívott közgyűlésnek, hogy a rendelkezésre álló nyereségnek ezuttal csak kisebb része osztassék ki. A háborus állapot elkövetkezése óta ugyanis a fogyasztás ugyiszólván teljesen megakadt, a szállítást megnehezült és így tetemes üzemi korlátozás vált szükségessé. A kimutatott nyereségből 4.706.291 K (tavaly 9.560.278 K) kerül fölosztásra és ebből az alapszabályszerű javadalmazások levonása után, 600.000 K (mint a múlt évben) a külön tartalékalaphoz csatolattik, a tisztai nyugdíjalap 100.000 K-val, a munkástársuladák 100.000 K-val (ugyan-csak mint tavaly) gyarapítottak és részvényenként 10 K = 5% osztalékot fizetnek, míg tavaly 38 K = 19% volt az osztalék. A fennmaradó 5.515.493 K (múlt évben 1.520.323 K-t) új számlára vezetik át.

A Hernád völgyi magyar vasipar rt. 1914. június 30-án lezárt mérlege szerint kifizetett passzív kamatok és leírások levonása után 2.366.076 K nyereség mutatkozik az előző évi 2.611.302 K-val szemben. Ennek a vállalatnak viszonyai a Rimamurány-salgótarjáni vasmű rt. viszonyai szerint alakultak és az igazgatóság elhatározta, hogy a közgyűlésnek javasolni fogja, miszerint a 12.000.000 K részvénytelőke után 600.000 korona fizetessék ki részvényenként 10 K = 5%-os osztalék gyanánt, míg tavaly 30 K = 15% volt az osztalék. Rendkívüli leírásokra és adótartalékra 900.000 K-t (múlt évben 1.150.000 K-t) javasolnak fordítani, a tartalékalapra pedig 200.000 (300.000) K-t. A jutalékra fordítandó összeg levonása, valamint a munkástársuladának 75.000 (50.000) K-val való javadalmazása után fennmaradó 807.378 (261.029) K-t pedig új számlára vezetik át.

A Bádgosok és szerelők ólomáru-gyár rt. cégét Magyar ólomáru-gyár rt.-ra változtatta. Egyszermind a 700.000 K alaptőkét a részvények névértékének 200 K-ról 100 K-ra való lebélyegzése által 350.000 K-ra szállította le. Elhatározott továbbá 500.000 K (5000 drb 100 K n. é.) elsőbbségi részvény kibocsátása.

A Magyar pamutipar rt. 1913. évi zárószámadása 1.263.208 K (1912-ben 2.203.274 K) nyers jövedelmet mutat ki, míg a költségek és kamatok 1.509.955 (2.454.891) K-ra rugtak, úgy hogy az előző évről áthozott 251.618 K veszteség 498.365 K-ra növekedett. A 2 millió K alaptőkével bíró vállalat ingatlanait 2.194.169 K-ra (1912-ben 2.193.797 K-ra), gépeit és felszerelését 3.838.306 (3.786.906) K-ra értékeli, amivel szemben az értékesítési tartalék (mint az előző évben) 1.571.108 K. A mérleg-tételek az utolsó két évben következőképpen alakultak:

Vagyron:	1912.	1913.
Ingatlanok	2.193.797	2.194.169
Gépek és felszerelés	3.786.906	3.838.306
Készpénz és váltó	136.171	154.268
Készletek	1.177.447	1.661.440
Adósságok	1.103.311	1.406.138
Átmeneti tételek	151.360	108.643
Veszteség	251.617	498.365
Telher:		
Alaptőke	2.000.000	2.000.000
Tartalékalap	148.897	148.897
Elfogadványok	588.479	1.051.212
Főlesztési tartalékalap	1.571.108	1.571.108
Hitelezők	4.497.125	5.060.112
Összesen	8.800.609	9.861.329

A Bácsmezei cukorgyár rt., amely 1911-ben alakult a Pesti magyar kereskedelmi bank és a Magyar által-

rios hitelbank égisze alatt a verbászi cukorgyár fölépítésére 5 millió K alaptőkével, 1914. március 31-én lezárt első mérlegében 995.874 K veszteséget mutat ki, miután leírásokra értékesítkedés címén 221.382 K-t és az alapítási költségekből 91.840 K-t fordított. A gyári telek a könyvekben 446.082 K, az épületek 4.170.587 K, a gépek és berendezés 3.698.978 K, a felszerelések 375.767 K és az iparvágány a mezei vasutakkal együtt 361.189 K értékkel szerepelnek. A hitelezők tétele 7.702.592 K, míg a künnelevőségek 1.251.200 K-t és a készletek 666.394 K-t tesznek ki. A mérleg-tételek a következők:

Vagyon: Gyári telek 446.082, gyári épületek 4.170.587, gépek és berendezések 3.698.978, felszerelések 375.767, iparvágány és mezei vasutak 361.189, adások 1.251.200, készletek 666.394, pénztárkészlet 17.310, alapítási költségek 367.364, átmeneti tételek 553.450, veszteség 995.874 K.

Teher: Részvénytőke 5.000.000, hitelezők 7.702.592, értékesítkedési tartalék 201.604, összesen 12.904.196 K.

A Budapesti ásványolajgyár rt. október 5-én tartott közgyűlésén elhatározták, hogy a 2 1/2 millió K alaptőkét a 200 K n. é. részvényeknek 10 K-ra való lebelvegzése által 125.000 K-ra szállítják le. Az így lebelvegzett részvényeket 10 darabonként 200 K névértékűekre vonják össze és azután az alaptőkét 4375 darab új 200 K-s részvény kibocsátása által 1 millió K-ra emelik föl.

A Nemzetközi gázizzófény rt. (Budapest) július hó 23-án tartott közgyűlése a 1200 db egyenként 200 K n. é. társulati részvény mindegyikének 50 K névértékre történt lebelvegzése által a 2.400.000 K alaptőkének 1.800.000 K-val való leszállítását határozta el. Az alaptőke leszállítása tárgyában a budapesti törvényszék a hitelezők meghallgatását rendelte el és arra határidőül október 14. napját tűzte ki.

A Dávid Károly és fia dobozár- és faanyaglemezgyár rt., amelyet 1911-ben alapított a Franklin-társulat 2.400.000 K alaptőkével, 1914. június végén lezárt második mérlegében a 14.222 K nyereség-áthozattal együtt 964.458 K (az előző évben 1.099.207 K) nyers jövedelmet számol el. Kiadtak költségekre 523.976 (589.941) K-t, kamatokra és adóra 39.980 (43.594) K-t, leírásokra pedig 218.456 (195.592) K-t használtak föl. A tiszta nyereség ezek szerint 182.046 K, az 1912/13. évi 178.374 K-val szemben. A zárószám-adások az ingatlanokat az épületekkel együtt 961.519 K-ra (az előző évben 881.927 K-ra), a gyári berendezést és egyéb hasonló természetű aktívákat 1.895.941 (1.954.700) K-ra értékeli. Az eddig közzétett két mérleg tételei a következők:

Vagyon:	1912/13.	1913/14.
Gyári ingatlanok és épületek	881.927	961.519
Gépek, szerszámok és berendezések	1.954.700	1.895.941
Anyagkészlet	444.988	440.257
Értékpapírok	3.830	3.760
Pénztárkészlet	10.768	6.408
Adások	273.192	234.948
Átmeneti tételek	—	700
Teher:		
Részvénytőke	2.400.000	2.400.000
Tartalékalap	—	30.000
Értékesítkedési tartalék	120.840	511.091
Hitelezők	772.275	412.796
Átmeneti tételek	—	7.600
Különféle passzívák	97.776	—
Lelet	140	—
Nyereség	178.374	182.046

Összesen: 3.569.405 3.543.533

A Famegmunkáló rt. budapesti cég a Száva mellett Bródban levő fiókját bejegyeztette.

A Templomberendezési miúntézet rt. (Selmecbánya) alaptőkéjét 212.950 K-ról 500.000 K-ra emelte fel, 1297 drb egész, 183 drb fél és 187 drb negyed részvény kibocsátása által. Az eredeti részvények 200 K névértékűek.

Uj cukorgyár Romániában. Albrecht Kaspers a román cukorgyárak és finomítók kartellje képviselőjében a kormánytól állami kedvezményeket kér egy Gourajé-voiban létesítendő cukorgyár és finomító céljaira. A gyár cége „La Danubienne” lesz. A befektendő tőke mintegy 8.500.000 frank.

Uj konzervgyár Romániában. G. C. Dragu ügyvéd és Popper Adolf földbirtokos 180.000 frank befektetéssel konzervgyárat létesítenek Bukarestben.

Kereskedelem.

A moratórium az ellenség által megszállott területeken.

A galiciai bankok és más érdekelt-egyek képviselői Krakókóban tanácskozássra gyűltek egybe, melyen egyhangulag konstataáltak, hogy az új moratórium-rendelet Galiciára nézve valószínűleg katasztrófát jelent. A gyűlésen elhatározták, hogy a kormányhoz memorandumot intéznek, melyben kérik fogják, hogy a régi, vagyis az augusztus 13-án közzétett moratórium Galiciára nézve 1914. december 31-ig egész területében fentartassék.

Ebből az alkalomból felhívjuk az illetékes tényezők figyelmét néhány felsőmagyarországi vármegye rendkívül súlyos helyzetére. Ezek azok a megyék, ahová az oroszok betörték és ahol ennek következtében a gazdasági élet teljesen megbénult. A lakosság egy része elmenekült és a nagyobb üzletek és bankok teljesen beszüntették üzemüket. Nyilvánvaló, hogy ezeken a vidékeken az új moratórium-rendeletnek, mely tudvalevőleg bizonyos részleteket involvál, nem lehet érvényt szerezni. Itt kivételes rendszabályokra van szükség és kívánatos volna, ha a kormány egy újabb rendeletben ezekre a vidékekre nézve a régi moratórium fenntartását dekretálná.

A gabonavámok felfüggesztése.

A magyar kormány hozzájárult az osztrák kormány ama kívánásához, hogy a gabonavámok a háboru tartamára felfüggesztessenek. Az idevonatkozó osztrák és magyar rendelet közzététele közvetlenül közzétett áll.

A gabonavámok felfüggesztése egy kissé későn következett be. Németországban tudvalevőleg mindjárt a háboru kitörésekor fogantatosították ezt az intézkedést. Mindazonáltal remény van arra, hogy ez a rendszabály bizonyos nyomást fog gyakorolni a rendkívül magas gabonárakra. Sajnos, hogy Romániából, ahonnan néhány hét előtt még nagymennyiségű búzát lehetett volna importálni, ma már korlátolt kvantumokat lehet behozni. Ugyanis Románia a gabonakivitel a napokban megtiltotta, úgy hogy a kivitelre minden egyes esetben engedélyt kell kérni, amit — igaz — a román kormány eddig mindig megadott. A nagyobb behozatalnak a forgalmi nehézségek is utját állják.

Mint egy bécsi lap jelenti, a magyar kormány a gaboná és liszt maxtmális ármegállapításának kérdésében is engedni hajlandó. Az ebben az ügyben folyó tárgyalások befejezés előtt állnak.

A maximális ár megállapításának mindenestre lenne hatása. Berlinben arra a hirre, hogy ezt a rendszabályt életbe léptetni akarják, a buza ára 2, a rozsa 4 és az árpáé 5 márkával viszszaesett.

Magyarországnak és Ausztriának idej buza- és rozstermése mintegy 90—100 millió métermáza. Dacára ennek a nagy mennyiségnek, a malmok és gabonakereskedők két-hónappal az arálás után csak nehezen és a legmagasabb árak mellett tudnak buzára szertenni. Ennek nyilvánvalóan az az oka, hogy a gazdák még mindig igen jelentékeny készleteiket visszalartják abból a célból, hogy minél magasabb árakat

érjenek el. Ennek a spekulációnak csak úgy lehet gátat vetni, ha a gabonavámokat felfüggesztik, a maximális árakat hatóságilag megállapítják és a gazdákat arra kényszerítik, hogy készleteiket deklarálják és szükség esetén hatóságilag arra szorítják, hogy készleteiket eladják.

A nemzeti vagyon és a háboru.

A hadviselő államok. (Németország, Anglia, Ausztria-Magyarország, Franciaország, Oroszország és Belgium) ingó és ingatlan nemzeti vagyonra megközelítő becslések szerint 950—1000 milliárd frank, amely évenként átlag 40—45 milliárdot jövedelmez. A pénztudósok úgy számítják, hogy ezek az államok, a háboru egy évi tartalma mellett, 25—30 milliárdot fognak a hadviselésre költeni. E szerint a háboru a nemzeti vagyon évi jövedelmének mintegy felét emésztené fel. Csak hogy az üzemek szünetelése, a kereskedelem pangása, a hajózás és a nemzetközi forgalom megbénítása, a kamatok és dividendák ki nem fizetése, a gazdasági javak elpusztítása, stb. igen jelentékeny károkat okoznak, úgy hogy a háboru folytán szenvedett veszteség 50 milliárdra tehető.

Ez óriási összeg, amelyet azonban a béke helyreállítással gyorsan pótolni lehet. Például Franciaország, melyről azt hitték, hogy a reá rótt 5 milliárd hadisere gazdasági erejét mindörökké meg fogja törni. A valóság pedig az, hogy Franciaország egy évtized alatt a leggazdagabb országok egyikévé lett. Németország a felvett 5 milliárd kölcsönrel a háboru költségeit egy éven át könnyen viselheti. Ausztria-Magyarországnak erre a célra mintegy 3 és fél milliárdra lesz szüksége, ami a két ország nemzeti vagyonra jövedelmének körülbelül a fele. Ha tekintetbe vesszük, hogy az osztrák és magyar pénzügyintézeteknél levő betétek mintegy 7 milliárdot tesznek, akkor nyilvánvaló lesz előttünk, hogy finánciális hadikészültségünk megfelelő és hogy a háboru következtében felmerülő és felmerülő rendkívüli terheket elviselni képesek leszünk.

Románia gazdasági helyzete.

Ámbar Románia közvetlenül nem részes a most folyó európai háboruban, hatása a gazdasági életre mégis igen nagy. Románia majdnem minden ipartermék tekintetében a külföldről való behozatalra van ráutalva és minthogy az import a háboru kitörése óta ugyiszóvan egészen megszűnt, lassanként áruhiány mutatkozik, aminek nyomán egyre fokozódó drágaság jelentkezik. Kereskedői körökben azt hiszik, hogy ez a baj rövidesen meg fog szűnni, mert Németország kivitele a semleges országokba ismét megindult és valószínű, hogy a magyar és osztrák ipartermékek bevitelére is rövidesen lehetséges lesz Romániába. A különben sem valami jelentékeny belföldi ipar a külföldi, elsősorban a magyar és osztrák munkások bevonulása miatt majdnem egészen megszűnt. A még dolgozó gyárak is tetemesen redukáltak üzemüket. A majdnem kizárólag mezőgazdasági termékekből álló export, amennyiben az illető cikk nem esik kivételül ilalom alá, a rendes kereteken mozog. Különösen sok gabona ment ki. A tavalyi termést, amelyet az akkori háboru miatt nem lehetett eladni, most már körülbelül egészen elszállították és az idei termés is, amely pedig minőségileg győngye, simán helyezhető el. A petróleumiipar 1914. első felében elég jelentékeny összeggel hanyatlott.

A bosnyák moratóriumot a magyar és osztrák rendeletekhez hasonló szöveggel október 4-én közzétett rendelettel meghosszabbították.

A francia moratóriumot bizonytalan időre meghosszabbították, azzal a módosítással, hogy a pénzügyintézetek a betétek és folyószámlák 25%-át kifizetni tartoznak. Gyárosok és iparosok részére a folyószámla igazolt szükség esetén egész összegben likvidálható.

A Magyar vadkiviteli vállalat rt., amely a budapesti Stein H. és társa cégből alakult 1910-ben, 1914. augusztus 31-én lezárt mérlegében 100.000 K alaptőke mellett 30.728 K veszteséget számol el az előző évi 3486 K nyereség-áthozaton kívül. A társaság künnelevőségei 170.798 K-t és készletei 130.573 K-t tesznek ki, míg hitelezőknek 240.297 K-val tartozik.

A Budapesti állatvásárpénztár rt. (Budapest székesfőváros alapítása) 1914. június 30-án lezárt mérlegében a 17.651 K (az előző évben 12.031 K) áthozattal együtt 591.038 (1.167.319) K bruttó-jövedelmet mutat ki, a mivel szemben a kiadások a 35.000 (46.389) K tartalékolással együtt 499.530 (925.892) K-t tettek ki. A tiszta nyereség tehát 91.508 K az 1912/13. évi 195.038 K-val szemben.

Biztosítás.

Az „Erzsébet”-malom tüzkára. A múlt hóban leégett „Erzsébet”-malom által okozott kárt a malom igazgatósága 2 millió korona összegben jelentette be a biztosító-társaságoknak. A kárnál négy biztosító-társaság van direkte érdekelve és pedig: az Első magyar áll. biztosító (mint vezető társaság), a Generali, a Foncière és a Rinnione. A malom chomage-kár ellen is biztosítva van a londoni Excesse Insurance Company-nál. A chomage-kárért 760.000 K-t igényel a malom, de hogy mikor fogja ezt az „Excesse” likvidálni, az a messze jövő kérdése, tekintve, hogy az „Excesse” hazánkban nincs cégjegyzéve és a mostani viszonyok között még a londoni központ értesítése is lehetetlen. Ez az eset is tanulságul szolgálhat arra, hogy mily hazafiattlan és okiatlan dolog, hogy nagy vállalatok olyan külföldi biztosító-társaságoknál biztosítanak, melyek még egyiket sem jegyeztetik be, hanem csempész módra kötnek nálunk üzleteket.

Állami és községi pénzügyek.

Papírpénz Angliában. A háboru kitörése óta Angliában 74,5 millió font sterling került forgalomba egyfontos és tíz shillinges papírgyökben. Ez a mi valutánkban 1750 millió koronának felel meg.

Békés vármegye 1915. évi költségel-irányzata 415.811 K bevételi és ugyanannyi kiadási összeggel állapított meg.

Kolozsvár város 1910—1913. évi zárószámadata szerint a város összes tartozása 17.181.000 K, összes követelése 4.901.567 K. A zárószámadás 1910-ben 954.320 K, 1911-ben 294.338 K, 1912-ben 538.526 K hiányt tüntet fel, míg 1913-ban 4.307.522 K bevételi és ugyanannyi kiadási összeggel zárul. A város jelenlegi tőzsvagyonra 77.939.777 K.

Kalocsa község 1915. évi költségel-irányzata a bevételeket 164.975, a kiadásokat 244.325 K-ban állapítja meg. A 79.000 K hiány 60%-os pótdóval fedezendő.

Hajdu vármegye 1915. évi költségel-irányzata 251.884 K bevételi és ugyanannyi kiadási összeggel engedélyeztetett.

Szeged város 1915. évi költségel-irányzata szerint a 6.500.000 K kiadással szemben a bevétel-előirányzat 5.500.000 K. Az 1 millió K különbözet az állami adó 50%-ából fog kiegyenlíteni.

Torontál vármegye 1915. évi költségel-irányzata szerint ugy a bevételek, mint a kiadások összege 767.753 K.

Abrudbánya város 1915. évi költségel-irányzata szerint a 130.426 K kiadással szemben a bevétel-előirányzat 83.603 K. A hiányzó 46.923 K 168,2%-os pótdóval fedezendő.

Bars vármegye 1915. évi költségel-irányzata 140.000 K bevétellel és 311.000 K kiadással állapított meg. A 171.000 K hiány államsegéllyel fedezendő.

Bihar vármegye 1915. évi költségel-irányzata 760.860 K bevételi és ugyanannyi kiadási összeggel állapított meg.

Sopron vármegye 1915. és 1916. évi költségel-irányzata az 1915. évre 332.870 K bevétellel és 571.376 K kiadással, az 1916. évre 332.870 K bevétellel és 571.300 K kiadással állapított meg.

Trencsén vármegye 1915. évi költségel-irányzata szerint a 472.671 K kiadással szemben a bevétel-előirányzat 463.554 K.

Baranya vármegye 1915. évi költségelőirányzata 461.662 K bevételi és ugyanannyi kiadási összeggel állapított meg. **Debrecen város 1915. évi költségelőirányzata** az összes bevételeket 4.833.907 K, az összes kiadásokat 6.114.776 K-ban állapítja meg. Az 1.280.869 K hiány az állami egyenesadót 62,5%-ában nyerdíjaztat.

Veszprém város 1915. évi költségelőirányzata szerint a 360.340 K bevétellel szemben az előirányzott kiadások összege 476.073 K. A 115.733 K hiány 55%-os pótdíjával fedezendő.

Brassó vármegye 1915. és 1916. évi költségelőirányzata következőképpen állapított meg 1915-re: bevétel-előirányzat 280.830 K, kiadások összege 257.913 K, 1916-ra: bevételek és kiadások előirányzata 256.866 K.

Szatmár vármegye 1915. és 1916. évi költségelőirányzata szerint a bevételi és kiadási előirányzat az 1915-ben 562.629 K, az 1916-ban 556.271 K-ban állapított meg.

Városmajor szanatórium és vízgyógyintézet. Budapest, I., Városmajor-u. 64. Telefon: 88-99. Védett téli üdülőhely. Modern berendezés. Központi fűtés. Külön eredmények. Főorvos: dr. Dolecskó János. Kérjen prospektust.

A „Hattyu” gőzmosógár (telefon 61-98.) legmodernebb berendezéssel a mosóipar terén legmegbízhatóbb, mert a házi és diszes, valamint a sima, szállodai és vendéglői felhívásokat legizlésebb kivitelben szállítja. Lelkiismeretes, gondos kezelés. Wagon Lits és Ritz-szálló szállítja. Gyártelep: VII., Gizella-ut 24. szám. Külön kölcsönfelhívás-úszály.

Nyilvános számadásra ötelezett vállalatok cégjegyzéke. Budapest.

- Aréna-uti bérház* rt. Dr. Malonvai Emil ig. tag bej.
- Általános vegyészeti művek* rt. Brüll Dániel dr. ig. tag tör.
- Brunó izófény* rt. Dobay Aurél ig. tag bej. Balogh Brunó tör.
- Budapest-kőbányai casino-épület* rt. Halter Károly ig. tag bej. Tolnay Lajos tör.
- Borló-örműgyári faipar* rt. Dr. Dobay Aurél ig. tag tör.
- Budapest VII. ker. Ilka-u. 32. sz. ház rész tulajdonosainak szövetkezete.* Scholcz Győző és Schuller Károly ig. tagok bej. Ilabár Mihály dr., Berezyn Ernő és Laszka Antal ig. tagok tör.
- Budapesti kőgyöngyömdások és betöntők hitelszövetkezete.* Hörbe Konrád ig. tag bej.
- „Culis” mészárstermeket értékesítő* rt. Jobbagyi Béla ig. tag tör.
- Cs. kir. szab. kassa-oderberál vasut alkalmazottjainak takaré- és élelmezési szövetkezete.* Tenchert József és Parkas Géza ig. tagok bej. Stolz Kálmán és Szenyvi Antal tör.
- Egysült wernstadi és győri textilipar* rt. Stricker Sándor cég. tör.
- Egysült wernstadi és győri textilipar* rt. Dr. Dobay Aurél ig. tag bej. Stricker Sándor, Balogh (Blumi) Brunó és Elek Pál tör.
- Eufon* rt. Weninger Vince ig. tag bej. Stein Emil tör.
- „Fonctere” Pesti biztosító-intézet.* Hoffmann Sámuel ig. tag tör.
- Floridsdorfi kenyérgyár* rt. Fried Béla és Konheiser Mária cégjegyzők bej.
- Garamszentiványi h. é. vasut* rt. Mailath István ig. tag bej.
- Garai nyoma* rt. Garai Mór és Rabinek Bernát ig. tagok bej. dr. Scheffer József, Bernáth Félix és dr. Székely Dezső tör.
- Gabona kereskedelmi* rt. Gróf Szapary Pál ig. tag bej.
- Hecht Béla jute- és lenárú kereskedelmi* rt. Bolgár Elemér és Pogány Pál ig. tagok bej. Hecht Béla és dr. Rigócz Kálmán tör.
- Hydrogáznál gázélelmezési oxigén, nitrogén, hidrogén és egyéb gázokat gyártó* rt. Dr. Linde Frigyes ig. tag bej.
- Idegenforgalmi és utazási vállalat* rt. Hoffmann Ottó ig. tag bej.
- Korall házépítő szövetkezet.* Hemlich Mór ig. tag bej. Bartok Géza, Dömötör Ödönne é. özv. Pap Antalné tör.
- Kávéintéri vízgyógyintézet* rt. Vadász Endre Sándor cég. bej.
- Lauy L. gépgyár* rt. Braun Jenő igazgató cég. és Remete Géza igazgató-helyettes cég. bej.
- Laboratórium védőoltóanyagok termelésére* rt. 400 drb 200 K n. é. ut részvény kibocsátása bej.
- Lapp Henrik-féle mélyfürások, bányatelepek és mélyművek magyar* rt. Gere Ágoston cég. tör.
- Marosvidéki bakkajipar* rt. felsz. alatt. A felszámolás, továbbá Balogh Brunó és ifj. Székely Ignác felszámolók bej.
- Murányvölgyi h. é. vasut* rt. Smal József ig. tag bej. báró Ilamos László tör.
- Magyar köztisztviselők és ártani alkalmazottak takarékpénztára* rt. Erdelyi Mihály ig. tag bej. A módosított alapszabályok szerint az alaptőke 300 drb 250 K új részvény kibocsátása által 775.000 K-val 1.000.000 K-ra felemeltetik.
- Magyar délkeleti h. é. vasut* rt. Vargies Imre ig. tag tör.
- Magyar olomárnygár* rt. Az eddigi Bádógosok és szerelők olomárnygár rt. cégszöveg megszűnése bej. Az eddigi kibocsátott 3500 drb. 200 K n. é. részvény

- mindegyike névértékének 100 K n. é. történő felbélvezése által a 700.000 K alaptőke 350.000 K-val leszállítottán, ezidő szerinti tényleges alaptőkéje 3500 drb. 100 K n. é. törzsrészvényre osztott 350.000 K. Továbbá a leszállított alaptőkének 5000 drb. 100 K n. é. új elsőbbségi részvény kibocsátása által 500.000 K-val való felemelése bej.
- Mezőgazdasági ipar* rt. Selevér József ig. tag tör.
- Magyar fakereskedelmi* rt. Eitz Ede ig. tag bej. Zsigmondy Dezső ig. tag tör.
- Magyar város- és közvilágítási* rt. Szentpály István dr. ig. tag tör.
- Putnoki építőipari* rt. A részvénytársaság székhelye Putnok lett.
- Pereszény-iskronyi fűrészgyár* rt. Dr. Horn Károly és Mezey József ig. tagok bej.
- Dr. Pajor vízgyógyintézet és szanatórium* rt. A módosított alapszabályok szerint az alaptőke 600.000 K, 1200 drb 500 K részvény.
- Ugocsa-i világitási* rt. Szentpály Miklós és dr. Szentpály István ig. tagok tör.
- Unió gőzmosógári* rt. Nádas Gyula ig. tag bej. A társaság alaptőkéje 1750 drb 200 K részvény kibocsátása által 350.000 K-val felemeltetett.
- Szatmár-nagybányai vasut* rt. Lintner Imre cég. és Puky József ig. tag tör.
- „Standard” műszaki kereskedelmi* rt. Huschnitzky Pál cég. tör.
- „Standard” műszaki kereskedelmi* rt. Dr. Bronnek Ottó és Kuschnitzky Beitalan ig. tagok tör.
- Telefon hírműködő* rt. Dr. Linksz Jenő ig. tag bej. Goldberger Leó tör.
- Terrenum* rt. Planer Miksa dr. ig. tag tör.
- Temesvár-lippa-radnai h. é. vasut* rt. Rotler Márk ig. tag tör.
- Tiszvárszék központi takarékpénztára* rt. Weinberger Ilona cég. bej.
- Vasutas hivatalnokok közös házának szövetkezete.* Schmidt Gyula ig. tag bej. Vész Béla tör.
- Zombor-öbencei h. é. vasut* rt. Somogyi Kornél cég. bej.

- Fiume. Faginea kivitteli* rt. Fischer Gyula ig. tag tör.
- Fogarás. Furnica fogarasi takarékpénztár* rt. Az alaptőke felemelése 500.000 K, felosztva 1250 drb 400 K n. é. részvényre bej.
- Gattaja. Ancora* rt. A bálinci fióktelep tör.
- Gyanafalva. Néptakarékpénztár* rt. Alakult 1914. június 28-án. Alaptőke 100.000 K (1000 db 100 K részvény). Igazgatóság: dr. Zlaxner Nándor (elnök), Szikora Vilmos (helyettes-elnök), Brüchler József, Kahr József, Lex Károly és Strini Károly. Győngyös. *Automobil-íronozó* rt. felsz. alatt. A felszámolás és Lantos Mór főkönyvelő, dr. Preszler Jenő ügyvéd, budapesti lakosok, Gosztonyi Samu, Vajda Antal, Rosenfeld Emil bankigazgató felszámolók bej.
- Heves. Apocvidéki kőbányák* rt. Papp-Szász Tamás ügyvéd, ig. tag (Budapest) és Schvarcz Márton cég. bej.
- Késmárk. Késmárki takarékpénztár* rt. A felemelt alaptőke 900.000 K (3000 drb 300 K részvény) bej.
- Nagyszőlős. Nagyszőlősi bank* rt. Glück József ig. tag tör.
- Szerednye. Szerednye és vidéke takarékpénztár* rt. Kardos Emil, dr. Lukács Géza és Weisz Mór (Ungvár) ig. tagok bej.
- Sátoraljai hely. Első sátoraljai helyi petróleumfinomító* rt. Loránd Zsigmond ig. tag tör.
- Szemplak. Szemplaki gazdasági takarékpénztár* rt. Faur Ilie és B. Bartótf Mihály ig. tagok bej. Macsán Tódor és Arasz Henrik ig. tagok tör. A társaság alaptőkéje 350 db 100 K részvényre osztott 35.000 K.
- Tiszaujváros. Tiszaujvárosi népbank* rt. Beregszászi bank rt.-ba történt beolvadása folytán a cég tör.
- Ujpest. Szombathelyi Kovács nagyszőlőda* rt. A részvénytársaság székhelye Szombathelyre helyeztetett át.

Közlekedés.

A győri villamos vasut ügyében most döntött a belügyminiszter. A város tulajdonképpen 500.000 K-t szavazott meg a felszervezőknek a pályán kívüli villamos vasut céljaira. A belügyminiszter nem tartja helyes megoldásnak a vagánynélküli villamos vasut létesítését és ehelyett felszervezőkkel bíró vágányos villamos vasut építése vagy felszervezők omni-busz-járat létesítése mellett foglal állást. A sárpáral bíró villamos vasut beruházási költsége teherszállítás esetén 1.717.150 K, teherszállítás nélkül 1.650.000 K. A fenntartásra évenként 247.000 K kell. Omni-busz-járat létesítése esetén a befektetendő tőke 612.000 K, a fenntartási költség 201.565 K. Felhívja a miniszter a várost, hogy a vasutat ne házi kezelésben, hanem magánvállalkozás útján valósítsa meg és vállaljon abban részesedést.

A Körös-belovár-verece-barcsi h. é. vasut rt. kérelmére a kereskedelmi miniszter a belovár-garancia-grubisnopoljei h. é. gőzüzemi vasut engedélyokiratát, valamint a Körös-belovár-verece-barcsi h. é. vasut egyesített engedélyokiratát hatályon kívül helyezte és a Körös-belovár-verece-barcsi h. é. vasut rt. részére új egységes engedélyokiratot adott ki. Az egységes engedélyokirat folytán az egyesített vasútvonalak tényleges építési és üzletberendezési tőkéje 21.983.400 K-ban állapított meg, mely tőkéből forgalmi eszközök beszerzésére engedélyes társaság 1.038.600 K-t, tartalék-alap képzésére pedig 725.000 K-t fordított. A tényleges építési és üzletberendezési tőkéből a pitomacai állomástól Bjelovaron át egész a Sveti Ivan-Zabno állomáson túl a 37. kilométerrel létesítendő kiágazási pontig terjedő vonalra összesen 5.168.600 K tényleges építési és üzletberendezési költség esik.

Vegyes hírek.

- A Pesti hazai első takarékpénztár** rt. usztviselője, *Morócz Károly* tart. hadnagy, a szerb harctéren hősi halált halt.
- A Zombori takarékpénztár** könyvelője, *Scherer Ferenc*, a déli harctéren megsebesült és szeptember 19-én Zvonikban (Bosznia) meghalt. Ugyanott temették el.
- A Mátészalkai közgazdasági bank** igazgatóság tagja, *Grün Herman*, szeptember 30-án meghalt.
- A Tolnavidéki takarékpénztár** könyvelője, *Gebhardt István* tart. hadnagy, a szerb harctéren szeptember 17-én hősi halált halt.
- A Tolnai polgári takarékpénztár** rt. igazgatóság tagja, *Wittiner Sándor*, e hó 2-án Tolnában meghalt.
- A Niederösterreichische Eskompte-Gesellschaft** elnökevé a nemrég elhunyt Schwigel báró helyett *Felchenfeld Miksa* eddigi elnököt neveztek ki. Alélnökök: *Kestranek Vilmos* és *Mayer v. Ketschendorj Siegwart* báró lettek. Együttal *Robbatter Oszkár*, az Alpine-Montangesellschaft vezérigazgatóját meghívták az igazgatóságba.

Vidéken.

- Arad. Aradi villamosági** rt. Alaptőke-változás bej. A társaság alaptőkéje 3.500.000 K (17.500 drb 200 K részvény) vényi bej.
- Aszód. Világitási és erőátviteli** rt. *Aszódon felsz. alatt.* Sárkány László felszámoló tör.
- Balassagyarmat. Balassagyarmati agrár- és kereskedelmi** rt. Gróf Degenfeld Miklós, Sümeg Hugó és dr. Sztravavszky Sándor igazgatók bej.
- Brassó. Nemzeti bank** rt. Schiel János és Rietz Gusztáv ig. tagok tör., Clompe Frigyes és Hollmann Gyula bej. Alaptőke 1 millió K-ra emelve (2500 drb 200 K részvény).
- Beregszász. Beregszászi bank** rt. A Tiszaujvárosi népbank rt. gal való egyesülés és hogy a részvénytársaság alaptőkéje 337.500 K (750 db 450 K részvény), továbbá *Droho-Ujlaky László* ig. tagok bej.
- Beregszász. Beregszászi népbank** rt. Dr. Felér Lajos ig. tag tör.
- Beregszász. Beregszászi aquaárnygár** rt. Ivároska Mihály ig. tag tör.
- Békéscsaba. Első békéscsabai gőzmalom** *Rosenthal Márton* rt. Szécsi Pál ig. tag bej.
- Bilke. Bilkei hitelbank** rt. A felemelt alaptőke 150.000 K (1500 db 100 K részvény).
- Budaörs. Budaörsi takarékpénztár.** Az alaptőke 200.000 K-ra felemeltetett (1000 drb 200 K részvény) bej.
- Debrecen. Gebauer Károly fémárú. első hazai ércakoporsó- és quázskocsigár** rt. Volajka Antal ig. tag tör.
- Dobra. Orientál takaré- és hitelintézet** rt. Slát Elek cég. tör.
- Eger. Dobó István** rt. A felemelt alaptőke 10.000 K (40 drb 1000 K részvény) bej.
- Fehérvármegye. Fehérvármegyei népbank.** Az alaptőke 2563 drb 100 K új részvény kibocsátása által 856.300 K-ra felemeltetett, az eddigi 1200 drb 500 K részvényeknek 6000 drb 100 K részvényre cserélte.
- Felsőárad. Felsőárad községi állattenyésztőinek szövetkezete.** Alakult 1914. febr. 12-én.
- Fiume. Massagan. Marokko Mannesmann Compagnie** rt. *Fiumei fiókja.* Főtelep: Casablanca. Alakult 1914. június 27-én. Alaptőke: 3 millió márká (3000 drb 1000 márká részvény). A fiók vezetői: Virág Henrik és Reimann Félix bej.

Közgyűlési határidők.

(A társaság cége mellett levő időpont a közgyűlés időpontja, a zárójel között levő nap a részvények letételenek határnapija.)

- Október 9.** Bácsmezei cukorgyár rt. (K. József tér 10.), d. n. 14 óra (okt. 6.).
- Október 12.** Vacuum kelmefestő- és vegytisztogár rt. (VIII., Gólya-u. 12.), d. e. 10 óra (okt. 4.).
- Október 15.** Veterinária vegyészeti rt. (IX., Lovmag-u. 18 b.), déli 12 óra.
- Október 18.** Dávid Károly és fia dobozárú- és faanyaglemezgyár rt. (I., Mészáros-u. 58.), d. e. 11 óra (okt. 10.).
- Október 20.** Magyar vadkivitteli vállalat rt. (IX., Tóth Kálmán-u. 8-10.), d. e. 10 óra (okt. 12.).
- Október 23.** Rakospalotai központi takarékpénztár ((Benczy-u. 2.) d. n. 3 óra (okt. 13.).
- Október 24.** Balatontoldvár fürdő rt. (IV., Kálvária-ter 2.) d. n. 6 óra.
- Október 28.** Walla József cementárnygár rt. (VII., Gizella-ut 36-38.), d. e. 11 óra (okt. 25.).

Szerkesztői üzenetek.

Vulkán takarékpénztár. Az új moratóriumtörvény jelen számunkban egész terjedelmében közölve van. Könyvalakban 8-10 nap múlva fog megjelenni, mikor is azt könyvosztályunk haladéktalanul megküldi b. címükre.

Stern Emil, Szolyvai takarékpénztár. Az új moratóriumrendelet jelen számunkban egész terjedelmében közölve van, könyvalakban 8-10 nap alatt meg fog jelenni, mikor is azt könyvosztályunk haladéktalanul megküldi b. címükre.

S. J., Beszterce. A kértett angol biztosító társaságnak Magyarországon lévő vagyona kellő garanciát nyújt a biztosítottak érdekeire, az az aggályos tehát, hogy az eddig befizetett biztosítási díjak

Kronberger József gépműszaki és vállalatiróda Budapest V, Erzsébet-tér 2. Telefon 146-63.

Transzmissiók: rendkívül olcsó árak mellett a legmodernebb és precíz kivitelben, tervezése és berendezése a legcalypsos- és golyós csapágyak! Dürzskapcsolók:

Faipari telepek: leg-faipari telepek, mészhomok-tégla gyárak és erőátviteli berendezésekről.

Műszaki véleményés tanács: leg-faipari telepek, mészhomok-tégla gyárak és erőátviteli berendezésekről. 618

veszélyeztetve lennének, nem indokolt. Más kérdés, hogy köteles-e a díjat megfizetni? A harmadik moratóriumrendelet c) pontja a közönséges életbiztosításnál a díjakat nem veszi ki a halasztás alól, ezekre tehát a halasztás kiterjed és pedig az adott esetben, minthogy a lejárati szeptember 30. előtt állott be, a halasztás november 30-ig bezárólag terjed.

Takarék, Petroszény. A kérdésre ebben a rovatban már ismételtelen adtuk felelőválaszt. Véleményünk szerint a hadba vonult tisztviselőnek a katonai szolgálat tartamára, épp úgy, mint a fegyvergyakorlatra behívott tartalékosnak ennek tartamára, fizetés nem jár. Az intézet belátásától és méltányosságától függ, hogy meddig és mily arányban folyósítja a fizetést.

Takarék, Nagymagyar. 1. Ha a váltó augusztus 1. előtt kelt és szept. 30-ig bezárólag jár le, akkor a harmadik moratóriumrendelet értelmében november 30-ig bezárólag engedett további halasztás folytán a fizetési idő december 1. napja lévén, az óvás december 3-ig veendő fel. 2. Ha a váltó augusztus 1. előtt kelt és szeptember 30. után, de november 30-ig bezárólag jár le, az ilyen váltóra engedett kéthónapi halasztás folytán fizetési időnek a halasztás leteletét követő nap tekintendő és ettől számítandó az óvási határidő. Például ha a lejárati idő október 15-re esik, az új fizetési idő december 15-ike és az óvás december 17-ig veendő fel. 3. Ha a váltó augusztus 1-én vagy később kelt, tehát moratórium alá nem esik, akkor az óvás felvehető a váltón kitett lejárati időt követő második köznapon, de legkésőbb felveendő akkor, amikor fel kellene venni, ha a váltó moratórium alá esnék. Például az augusztus 1-én kelt és szeptem-

ber 30-án lejárt váltó tekintetében az óvás felvehető szeptember 30-tól december 3-ig bármikor; az augusztus 1-én kelt és november 1-én lejárt váltó pedig november 1-től január 1-ig óvatolható. A kérdés illetően megoldása a harmadik moratóriumrendeleten alapszik. Minthogy azonban előreláthatólag a fennálló halasztás annakidején újból meg fog hosszabbítani, az óvásfelvételi határidő is változás alá fog esni.

Takarék, Kővárvidék. Minthogy az ez idő szerint érvényben lévő rendelet csupán a november 30-ig lejárt pénztartozásokra enged halasztást, a hat hónapi felmondási idő pedig január 20-án jár le, a betét ki fizetése január 20-án teljesítendő. A kérdés különben az annak idején kiadandó újabb moratóriumrendelet után lesz aktuális.

Kiadótulajdonos:
Apollo irodalmi és nyomdai rt.
Budapest, V., Sas-u. 13. Telefon: 7-99.
Telefon: 11-28.

Magyar Rézhengerművek R. T.
ezelőtt 5501
Chaudoir Gusztáv és Társa
Budapest, V., Vizafogó 1460.
Sürgőnycim: Chaudoir, Budapest.
TELEFON 19-22 TELEFON 19-22

Készítenek:
üzszekrényhez vörösréz-lemezeket, közönséges vörösréz-lemezeket különféle nagyságban és minőségben. Sárgaréz- tombak- s bronzlemezeket, társakat, stb. Vörösréz-, sárgaréz- és tombakrudakat gömbölyű, négyzetű, lapos és "gonalokban. Vörösréz-, sárgaréz-, és tombak-érkeket (forrasztás nélküli vont. csúvák). Elekt. és vörösréz-huzal, bronzhuzal, sárgaréz- és tombak-huzalokat

MEGHÍVÓ

A RÁKOSPALOTÁ KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

1914. évi október hó 23-án d. u. 3 órakor saját üzleti helyiségeiben (Beniczky-utca 2. sz.) tartja XVIII. évi közgyűlését,

melyre a részvényesek tisztelettel meghívattak azzal, hogy a mérleg az intézet hivatalos helyiségében betekinthező. Az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. Az 1913-iki üzletéről bemutatott s ez ideig még elintéztést nem nyert mérleg tárgyában leendő határozathozatal.
2. A társaság vagyoni helyzetének megvizsgálása céljából teendő intézkedések.
3. Az igazgatóság felelősségének megállapítása.
4. Az igazgatóságnak a kereskedelmi törvény 187. §-ában körülírt köteleességek elmulasztása miatt leendő felelősségre vonása.
5. A társaság fenállása iránt leendő határozathozatal.

Felhívattak mindazon részvényesek, kik a közgyűlésen jogaikat gyakorolni kívánják, hogy részvényeiket október hó 13-ig bezárólag az alapszabályok 14. §-a értelmében a társaság pénztáránál elismervény ellenében letenni sziveskedjenek.

1163

MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT MŰVEK VILÁMOSSÁGI R.-T.
IGAZGATÓSÁG: BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRUT 36
TELEFON: 128-91

Készít: Mindenféle villamos világítási és erőátviteli berendezést, teljes központi telepeket, villamos vasutakat, villamos szerelési és használati anyagokat, főző- és fűtőkészülékeket, **Wotán**-lámpákat, erős-fémszálas gyengeáramú ólomkábeleket és szerelvényeket, szigetelt vezetékvezetéseket és kábeleket a „Magyar Mérnök- és Építészegylet” szabványai szerint, csupasz vörösréz-kábeleket stb.

ELEKTROMOS GYÁR:
Pozsony, Récsey-ut
TELEFON: 1-11

KABELMŰVEK:
Budapest, X., Gyömrői-ut 128
TELEFON: 168-11

XXXI-ik m. kir. jótekonycélú államsorsjáték.
Ezen pénz-sorsjáték remélhető tisztá jövedelme közhasznú és jótékony célokra fog fordítottat. Ezen sorsjátéknak összesen 14.885 nyereménye van, melyeknek összes értéke 475.000 K-ra rag készpénzben.

Főnyeremény 200.000 korona készpénzben.

1 főnyeremény ... 200.000 K ... készpénzben	20 nyer. a 200 K ... 4.000 K készpénzben
1 „ „ ... 10.000 „ „	49 „ „ 100 K ... 6.000 K
1 „ „ ... 5.000 „ „	100 „ „ 50 K ... 10.000 K
1 „ „ ... 2.500 „ „	200 „ „ 20 K ... 10.000 K
5 nyer. a 1000 K ... 5.000 „ „	2500 „ „ 10 K ... 25.000 K
5 „ „ 500 K ... 2.500 „ „	12000 „ „ 10 K ... 120.000 K
10 „ „ 250 K ... 2.500 „ „	14885 nyer. összesen ... 475.000 K készpénzben

Huzás visszavonhatóanul 1914. december hó 9-én.
— Egy sorsjegy ára 4 korona. —

Sorsjegyek az összeg előzetes beküldése mellett a m. kir. lottójövedéki igazgatóságtól Budapestben (Vámpalota) portómentesen küldetnek, ezenkívül kaphatók valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatálnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dollánytözsdeben és váltóüzletben. Játéktervet kívánatra bármiké ingyen és bérmentve küld.

A m. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Pályázati hirdetmények

A Szeghegy-feketehegyi általános takarékpénztár rt. Szeghegyen könyvelői állásra

pályázatot hirdet. Pályázhat minden mérlegképes, kellő pénzügyi gyakorlattal bíró férfi vagy nő. Törzsfizetés 1600 K. Az állás azonnal elfoglalandó. 1160

A bankszakmában kellő jártassággal bíró fiatal tisztviselő

f. évi október 10-től kezdődőleg alkalmazást nyerhet a **Bátaszék-sárközi takarékpénztár rt.-nél** Bátaszéken (Tolna vm.). Ajánlatok a Bátaszék-sárközi takarékpénztár igazgatóságához küldendők. 1153.

A Pelsőci közigazgatási bank rt. Pelsőc (Gömör m.) pályázatot hirdet egy

könyvelői állásra, mely azonnal, vagy legkésőbb 1914. évi október hó 15. napján elfoglalandó.

Az állásra úgy férfi, mint nő-tisztviselők, — feltéve, hogy mérlegképesek — bizonyítványaik azonnali beküldése mellett pályázhatnak. A fizetés havi 120 (egyszázhusz) koronában van megállapítva. Pelsőc, 1914. október hó 1-én. Az igazgatóság. 1154.

Spitzer M. és Testvére
BUDAPEST, V., BALVÁNY-U. 311.
legelőször szállít használt és új tűz és betörésmentes

könyv-, okmány- és pénzszekrényeket minden nagyságban és kivitelben
Telefon 174-71. Telefon 174-71.

A Simontornyai takarékpénztár rt. pályázatot hirdet

gyakornoki állásra. Felső kereskedelmi iskolai képzettség, vagy megfelelő gyakorlat kívánatlik. Az állást akár férfi, akár nő elnyerheti. A kérvények, kellő okmányok másolatával felszerelve, a fizetési igény megjelölésével, **október 12-ig** nyújtandók be. Az állás azonnal elfoglalandó. Pénzügyi gyakorlattal bírók előnyben részesülnek. **Simontornya, 1914. október 1-én. Simontornyai takarékpénztár rt.** 1155

A Gazdák takarékpénztára rt. Temerin pályázatot hirdet

gyakornoki állásra. Pályázhatnak felső kereskedelmi végzettségűek. Havi fizetés 50 K. Pályázati határidő 1914. október hó 16. Az állás azonnal elfoglalandó. **Temerin, 1914. október hó 3.** Az igazgatóság. 1159.

A Tolnavidéki takarékpénztár, Tolnán egy. évi 1500 korona fizetéssel javadalmazott

segédkönyvelői állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak kereskedelmi akadémiát vagy felső kereskedelmi iskolát végzett, néhány évi pénzügyi gyakorlattal bíró egyének. Előnyben részesülnek, akik a magyar nyelven kívül a német nyelvet is bírják. Sajátkezüleg irt és bizonyítvány-másolatokkal felszerelt kérvények legkésőbb **folyó hó 20-ig** küldendők be az igazgatósághoz. Az állás lehetőleg azonnal elfoglalandó. **Tolna, 1914. október hó 5-én.** Az igazgatóság. 1162

PALLAS
nyugdíj-, élet- és katonai biztosító részv. társ.,
VI., Andrásy-ut 24. sz.

Köt felette előnyös feltételek mellett nyugdíj-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálati és orvosi vizsgálat nélküli életbiztosítást. Képviselek kedvező feltételek mellett alkalmazhatnak. Kérjen prospektust.

„VULKÁN” GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS. BUDAPEST, V. KER., VACZI-UT 66. SZAM
— Sürgőnycim: Vulkanus Budapest. —
Telefon 25-45 és 15-92 szám.

Készít mindennemű **szerszámgepeket**, fém-, fa- és közmunkákra, a legújabb szerkezetben. **Nyersöntvényeket**, saját vagy idegen minták után, fogaskereket géppel idomítva. **Közlelművek** (transzmissziók), külön osztály mindenféle **precíz fogaskerekek** készítésére bármely anyagból. 1528

Előnyös tőkebefektetés! Előnyös tőkebefektetés!

Asbestpala-gyárak
teljes felépítését, berendezését és üzembehelyezését elvállalja
GEDEON és KONT
Budapest, V., Lipót-körut 13. sz.
Számos gyár legjobb sikerrel berendezve. Saját gyártelep, évi 3 millió palalemez gyártása. 636

HIRSCH ÉS FRANK
Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntő R.-T.
BUDAPEST, VI., ARÉNA-UT 128.
Ülőn osztály: **TÉGLAGYARI GÉPEK**

GYART: Falitégla és cserépsajtókat, téglyagyártó és agyag-megmunkáló gépeket a legújabb és legjobban bevált szerkezetekben.

Elvállalja anyagvizsgálatok kivételét és teljes téglyagyári berendezések létesítését. **Tervek és költségvetések** díjtalanul, Elsőrangú referenciákkal.